

—
Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики
Касаційного адміністративного суду
у складі Верховного Суду
за 2022 рік

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I. Справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів	16
Підрозділ 1. Оподаткування	16
1. Засади оподаткування	16
1.1. Про застосування принципу стабільності в балансі з принципами загальності оподаткування, фіскальної достатності та соціальної справедливості щодо грошових зобов'язань з рентної плати за користування надрами для видобування природного газу	16
1.2. Про презумпцію добросовісності платника податків	16
2. Строки в податковому праві	16
2.1. Про дотримання строку звернення до суду з позовом про визнання протиправним і скасування податкових повідомлень-рішень у разі, коли платник податків не проводив процедуру адміністративного оскарження таких рішень як досудового порядку вирішення спору	16
2.2. Про оскарження результатів проведення документальної позапланової перевірки в разі надходження від платника разом з податковою декларацією за звітний податковий період заяви зі скаргою на продавця / покупця	17
2.3. Про продовження строку звернення платника із заявою про повернення надміру сплачених грошових зобов'язань	17
2.4. Про зобов'язання списати безнадійний податковий борг, який виник за самостійно задекларованими зобов'язаннями	18
2.5. Про реєстрацію податкових накладних та розрахунків коригування за спеціальним режимом оподаткування у сфері сільського господарства	18
2.6. Про повноваження контролюючого органу на проведення документальних планових перевірок платників податків	18
2.7. Про встановлення строків давності, врегульованих статтею 102 Податкового кодексу України, та реалізацію права на звернення до суду під час дії карантину	19
3. Міжнародне оподаткування	19
3.1. Про встановлення характеристики товарів / робіт / послуг під час визначення зіставності контрольованої та зіставних операцій	19
3.2. Про підстави для донарахування податку на прибуток іноземних юридичних осіб	19
3.3. Про розмежування основної, підготовчої та допоміжної діяльності	19
3.4. Про уникнення подвійного оподаткування доходу резидента Республіки Білорусь	20
3.5. Про звільнення від сплати єдиного соціального внеску пенсіонерів, що є громадянами інших держав та отримують пенсію згідно з іноземним законодавством	20

3.6. Про розмежування «постійного» та «непостійного» представництва нерезидента	21
3.7. Про процедуру проведення спеціального розслідування	21
4. Порядок оподаткування доходу	21
4.1. Оподатковуваний дохід	21
4.1.1. Про збільшення суми грошового зобов'язання з податку на доходи фізичних осіб	21
4.1.2. Про оподаткування доходу, який отримує мобілізована особа	22
4.1.3. Про базу оподаткування для доходів, отриманих від провадження господарської діяльності, а також внесення змін до призначення платежу виконаного платіжного доручення	22
4.1.4. Про оподаткування доходу, отриманого від надання маркетингових послуг	22
4.2. Оподаткування об'єктів і послуг	23
4.2.1. Про уналежнення моделі автомобіля до визначених Міністерством економічного розвитку і торгівлі України об'єктів для оподаткування транспортним податком	23
4.2.2. Про звільнення від обкладення податком на додану вартість товарів, що належать до переліку відходів та брухту кольорових металів	23
4.2.3. Про відмову в застосуванні часткового звільнення від оподаткування товару у зв'язку з порушенням порядку його повернення на митну територію України	23
4.2.4. Про податковий обов'язок зі сплати ренти за спеціальне використання води	24
4.2.5. Про визначення поняття зворотних і безповоротних відходів лісового господарства	24
4.2.6. Про встановлення ставки земельного податку	24
4.2.7. Про визначення середньої митної вартості імпортованого природного газу	25
4.2.8. Про оподаткування об'єктів нерухомості, які розташовані на тимчасово окупованій території та/або території населених пунктів на лінії зіткнення	25
4.2.9. Про оподаткування послуг з надання платником клінічних спостережень за пацієнтами, які приймали лікарські препарати	25
4.3. Акцизний податок	26
4.3.1. Про застосування ставок акцизного податку до імпортованого товару (суміші на основі зброджених напоїв)	26
4.3.2. Про оподаткування акцизним податком під час реалізації пального	26
4.4. Єдиний соціальний внесок	26
4.4.1. Про наслідки передачі третім особам обов'язку платника зі сплати єдиного внеску у взаємовідносинах між платником і повіреними за договорами доручення	26
4.4.2. Про виконання обов'язків зі сплати єдиного соціального внеску відповідно до положень Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», який на час формування спірної вимоги не містив положень щодо звільнення від виконання цих обов'язків	26

5. Податковий облік	27
5.1. Про наслідки заборгованості за векселями після ліквідації векселетримача	27
5.2. Про формування даних податкового обліку	27
5.3. Про визначення дати формування податкового кредиту до операцій з надання послуг транспортування природного газу	27
5.4. Про визначення вартості транспортно-експедиційних послуг під час митного оформлення товару	28
5.5. Про повернення надміру сплачених коштів у період дії спеціальної системи розрахунків для Акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України»» у 2020 році	28
5.6. Про підтвердження господарських операцій з природним газом	28
5.7. Про зменшення прямих матеріальних витрат на вартість зворотних відходів, отриманих у процесі виробництва	28
5.8. Про застосування правил амортизації в податковому обліку	29
6. Податкова звітність	29
6.1. Про встановлення на підставі відповідної фінансової звітності обраного суб'єктом господарювання методу оцінки фінансового зобов'язання у вигляді поворотної фінансової допомоги	29
6.2. Про максимальну добову розбіжність між показами лічильника сумарного обліку нафтопродуктів і даними звітних документів касового апарата	29
6.3. Про наслідки реалізації права платника засобами поштового зв'язку подати податкову декларацію разом із заявою про повернення сум бюджетного відшкодування	30
6.4. Про витрати у зв'язку з лісовідновленням, які неможливо прямо пов'язати з доходом відповідного періоду	30
6.5. Про наслідки винесення податкового повідомлення-рішення форми «П»	30
6.6. Про зобов'язання подати декларацію про валютні цінності та інше майно, яке перебуває за межами України	31
7. Реалізація компетенції податкового органу	31
7.1. Правовий статус і повноваження податкового органу	31
7.1.1. Про формування електронних висновків у разі повернення надміру сплаченого податку	31
7.1.2. Про порядок повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість	31
7.1.3. Про порядок погашення податкового боргу з урахуванням принципу збереження цілісних майнових комплексів підприємств	32
7.1.4. Про підстави для відмови в реєстрації податкової накладної у зв'язку з ненаданням документів для спростування сумнівів щодо ризиковості господарської операції з компенсації витрат на електроенергію	32

7.1.5. Про вчинення дій щодо поновлення реєстрації платника податку на додану вартість та відновлення показників у системі електронного адміністрування податку на додану вартість	32
7.1.6. Про реалізацію права контролюючого органу на вжиття заходів з погашення податкового боргу	33
7.1.7. Про реєстрацію акта інвентаризації обсягів залишку пального протягом операційного дня	33
7.2. Податковий контроль	34
7.2.1. Про мораторій на проведення податкових перевірок на період карантину	34
7.2.2. Про податкову інформацію як джерело отримання даних і доказ порушення податкового законодавства	34
7.2.3. Про проведення фактичних перевірок щодо обліку, ліцензування, виробництва, зберігання, транспортування та обігу пального, спирту етилового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів	34
7.2.4. Про судову оцінку індивідуальних актів у разі порушення процедури чи підстав проведення податкової перевірки, наслідком чого є визнання протиправними її результатів	35
7.2.5. Про умови ліцензування діяльності суб'єкта господарювання з медичної практики відокремленими структурними підрозділами поза основним місцезнаходженням юридичної особи та відповідальність за порушення ліцензійного законодавства	35
7.2.6. Про порядок контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки	35
8. Фінансова відповідальність	36
8.1. Про момент початку нарахування пені в податкових зобов'язаннях	36
8.2. Про підтвердження нарахування та розрахунку пені в разі наявності заборгованості за бюджетною позичкою	36
8.3. Про звільнення платника від відповідальності за неналежне виконання зобов'язань щодо сплати податку під час ведення діяльності через відокремлений або інший структурний підрозділ юридичної особи, що розташовується в зоні проведення АТО та/або здійснення заходів із забезпечення проведення ООС	36
8.4. Про визначення випадків і критеріїв, коли в суб'єкта господарювання виникає обов'язок отримати ліцензію на право зберігання пального	37
8.5. Про поширення дії пункту 73 підрозділу 2 розділу XX Податкового кодексу України до штрафних санкцій, застосованих після 23 травня 2020 року (після набрання чинності Законом № 466)	37
8.6. Про застосування штрафу за порушення строку сплати узгодженого грошового зобов'язання	37

Підрозділ 2. Реалізація публічної фінансової політики	38
1. Грошовий обіг і розрахунки	38
1.1. Про визначення статусу суб'єкта вільної економічної зони «Крим»	38
2. Митна справа	38
2.1. Визначення коду товару під час митного оформлення	38
2.1.1. Про визначення коду товару за УКТ ЗЕД до імпортованого товару (суміші на основі зброджених напоїв)	38
2.1.2. Про зміну коду товару при наступних імпорتنих операціях декларантом, який під час здійснення імпорتنих операцій у минулому самостійно визначив код товару за УКТ ЗЕД, прийнятий митним органом	39
2.1.3. Про визначення товарної позиції гільз згідно з УКТ ЗЕД	39
2.1.4. Про визначення коду товару нафтопродуктів згідно з УКТ ЗЕД	39
2.1.5. Про процедуру проведення експертного дослідження для визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД	39
2.1.6. Про визначення коду зразка товару згідно з УКТ ЗЕД як промислового металобрухту	40
2.1.7. Про визначення коду товару, основним компонентом якого є оксид цинку (ZnO), відповідно до вимог УКТ ЗЕД	40
2.1.8. Про визначення коду товару під час митного оформлення імпортованого знежиреного соєвого борошна	40
2.2. Повноваження митних органів	41
2.2.1. Про наслідки відсутності в «Основних фактах і висновках», які стали підставою для застосування антидемпінгових заходів, обґрунтувань доцільності застосування підходів до встановлення розміру ставок антидемпінгового мита	41
2.2.2. Про повноваження митних органів після отримання результатів перевірки компетентним органом заявленої декларантом країни походження товару	41
2.2.3. Про правову природу дозволу на переробку під час ввезення товару на території, де проводилася АТО	41
2.3. Митні режими	42
2.3.1. Про використання пільгового (преференційного) режиму зони вільної торгівлі під час ввезення товарів на митну територію України	42
2.3.2. Про підстави для незастосування сертифікатів EUR.1 з метою надання товарам преференційного режиму	42
2.3.3. Про завершення митного режиму транзиту	42
2.3.4. Про митний режим тимчасового ввезення флексітанку з умовним повним звільненням його від оподаткування митними платежами	43

РОЗДІЛ II. Справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо захисту соціальних прав	43
1. Справи щодо містобудування та архітектурної діяльності	43
1.1. Про обставини, за яких можливе проведення реконструкції горищ у м. Львові за відсутності згоди мешканців будинку	43
1.2. Про можливість використання земельної ділянки із цільовим призначенням землі житлової та громадської забудови як для житлової забудови, так і для розміщення громадських будівель	43
1.3. Про можливість використання земельної ділянки із цільовим призначенням для розміщення адміністративно-господарських будівель для будівництва багатоквартирного житлового будинку	44
1.4. Про застосування законодавства щодо здійснення перевірки дотримання суб'єктом містобудівної діяльності вимог у сфері охорони культурної спадщини	44
1.5. Про умови відведення земельних ділянок для провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів	44
2. Справи з питань здійснення публічно-владних управлінських функцій із розпорядження земельними ділянками; землеустрою; державної експертизи землевпорядної документації; регулювання земельних відносин	45
2.1. Про незаконність відмови особі в наданні дозволу на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки згідно зі списком черговості	45
2.2. Про законні підстави відмови в погодженні проекту землеустрою	45
2.3. Про можливість проведення інвентаризації земельної ділянки після затвердження проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки у власність / користування	45
2.4. Про суб'єктну належність обов'язку щодо замовлення та організації розроблення детального плану території	46
2.5. Про відсутність в органів територіальної громади обов'язку щодо добудови об'єктів незавершеного будівництва за кошти місцевого бюджету	46
2.6. Про випадки застосування меж і режимів використання зон охорони пам'яток історичних ареалів	46
3. Справи щодо дозвільної системи у сфері господарської діяльності; ліцензування видів господарської діяльності; нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності; реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності; розроблення і застосування національних стандартів, технічних регламентів та процедур оцінки відповідності	47
3.1. Про право прокурора на звернення до адміністративного суду з позовом для захисту інтересів держави у сфері дотримання процедури надання спеціального дозволу на користування надрами	47
3.2. Про поширення пропорції між українськими та іноземними передачами також на фільми	47

3.3. Про дискреційні повноваження Держпродспоживслужби щодо підтвердження міжнародного сертифіката	48
3.4. Про одну з підстав скасування припису, постановленого за наслідками здійснення державного нагляду (контролю)	48
3.5. Про підстави кваліфікації розповсюджувача продукції як особи, котра ввела продукцію в обіг	48
3.6. Про законодавчо визначені критерії щодо інформації про продукцію	49
3.7. Про випадки необхідності здійснення позапланової перевірки Національною радою з питань телебачення і радіомовлення	49
3.8. Про один із чинників, який може свідчити про небезпечність нехарчової продукції	49
3.9. Про правові наслідки для ліцензіата за невиконання розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов провадження господарської діяльності та повторного допущення їх порушення	50
3.10. Про підстави для анулювання ліцензії на право роздрібної торгівлі пальним	50
4. Справи у сфері державного регулювання ринків фінансових послуг, у тому числі щодо операцій із цінними паперами	51
4.1. Про підстави ухвалення суб'єктом рішення про відмову в погодженні набуття істотної участі у професійному учаснику фондового ринку	51
4.2. Про обставини, які свідчать про недопуск органу ліцензування до проведення перевірки	51
5. Справи щодо реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики	52
5.1. Про обумовлену законодавством вимогу щодо іграшок, які вводяться в обіг на території України, відповідати вимогам Технічного регламенту № 151	52
5.2. Про обов'язок споживача природного газу укласти договір розподілу природного газу	52
5.3. Про розмір ставок портових зборів для суден, які виконують рейси в каботажному плаванні під іноземним прапором	53
6. Справи зі спорів у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень	53
6.1. Про умови скасування державної реєстрації земельної ділянки в Державному земельному кадастрі	53
7. Справи щодо охорони навколишнього природного середовища	54
7.1. Про відмінність між видами відповідальності в господарській діяльності за їхнім функціональним призначенням	54
7.2. Про вимоги до ліцензіата, який має намір провадити господарську діяльність із поводження з небезпечними відходами	54

8. Справи зі спорів щодо реалізації публічної політики у сферах соціального захисту громадян та публічної житлової політики	54
8.1. Про неправомірність відмови у призначенні субсидії за житлово-комунальні послуги у зв'язку з відсутністю реєстрації місця проживання	54
8.2. Про обов'язок військової частини після переміщення військовослужбовця на нове місце служби проводити перевірку вислуги років для виплати відповідної надбавки	55
8.3. Про право військовослужбовця, звільненого в запас у зв'язку із закінченням строку дії контракту, на грошову компенсацію за належне йому для отримання жиле приміщення	55
8.4. Про наявність в особи, яка постраждала внаслідок Чорнобильської катастрофи, права на виплату одноразової грошової допомоги після отримання одноразової компенсації	56
8.5. Про право ветерана органів внутрішніх справ на реалізацію пільг щодо санаторно-курортного забезпечення незалежно від отримання пенсії за вислугу років	56
8.6. Про забезпечення права осіб з інвалідністю на нарахування і виплату компенсації на транспортне обслуговування в належному розмірі	56
8.7. Про виплату одноразової грошової допомоги в більшому розмірі у зв'язку із зміною причинного зв'язку захворювання, отриманого поліцейським, на підставі судового рішення, а не за наслідком повторного медичного огляду медико-соціальної експертної комісії	57
8.8. Про відповідність квартирному обліку внутрішньо переміщеної особи із числа учасників бойових дій як обов'язкової вимоги для отримання компенсації за належні для отримання жилі приміщення	58
8.9. Про право на отримання одноразової грошової допомоги членами сім'ї померлого військовослужбовця	58
8.10. Про право особи на отримання одноразової грошової допомоги внаслідок отримання інвалідності, встановленої поза межами визначеного законодавством тримісячного терміну	58
8.11. Про неможливість індексації одноразової грошової допомоги, виплаченої на підставі статті 16 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»	59
9. Справи щодо загальнообов'язкового державного пенсійного страхування	59
9.1. Про призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника, який працював на посадах, віднесених до посад державних службовців	59
9.2. Про можливість урахувати при призначенні пенсії заробіток, отриманий за межами України	59
9.3. Про особливості зарахування до страхового стажу особи періоду перебування на обліку в центрі зайнятості	60
9.4. Про обов'язкову умову для проведення індексації пенсії	60

9.5. Про умови отримання грошової допомоги при виході на пенсію за Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»	60
9.6. Про визначення коефіцієнта заробітної плати для перерахунку пенсії особі, яка після призначення пенсії продовжила працювати	61
9.7. Про порядок підтвердження трудового стажу померлого годувальника за відсутності документів про наявний стаж його роботи	61
9.8. Про наявність у дитини, народженої в результаті штучного запліднення, що відбулося після спливу 10 місяців після смерті батьків (одного з батьків), які є годувальниками, права на отримання пенсії у зв'язку з втратою годувальника	61
10. Справи щодо загальнообов'язкового державного соціального страхування	62
10.1. Про обов'язок Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності здійснювати фінансування страхувальників-роботодавців у встановлені законодавством строки	62
10.2. Про безспірний порядок стягнення простроченої заборгованості зі сплати страхових внесків на випадок безробіття на підставі рішення територіального органу Державної служби зайнятості	62
10.3. Про звільнення від відповідальності за несплату страхових внесків платників єдиного внеску, які перебувають на обліку в органах доходів і зборів, розташованих на території населених пунктів, де проводилась АТО	62
10.4. Про відсутність підстав для відмови в розгляді справи про страхові виплати в разі ненадання з об'єктивних причин оригіналу акта про нещасний випадок	63
10.5. Про підставу призначення та виплати члену сім'ї медичного працівника, смерть якого настала внаслідок його інфікування гострою респіраторною хворобою COVID-19, страхової виплати	63
10.6. Про право лікаря, що провадить господарську діяльність з медичної практики як фізична особа – підприємець, на видачу листка непрацездатності для призначення допомоги по тимчасовій непрацездатності	64
11. Справи щодо соціального захисту сімей із дітьми	64
11.1. Про обов'язкову умову для виникнення права на отримання матеріального забезпечення у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності (вагітність та пологи)	64
11.2. Про визначення суб'єкта, до повноважень якого належить вирішення питання щодо ліквідації дитячого будинку сімейного типу	64
12. Справи щодо праці та зайнятості населення	65
12.1. Про необхідність підтвердження доказами наявності фактичних обставин при розгляді заяви про забезпечення позову у справах про оскарження постанов органів Держпраці про накладення штрафу та їх оцінки судом	65

12.2. Про оформлення вимоги щодо надання документів, необхідних для проведення інспекційного відвідування інспектором праці	65
12.3. Про особливості перевірки громадських організацій органами Держпраці	65
12.4. Про неправомірність проведення перевірки додержання законодавства про працю на підставі визнаного судом нечинним Порядку здійснення державного контролю за додержанням законодавства про працю	66
12.5. Про важливість належного заповнення табеля обліку використання робочого часу	66
12.6. Про обов'язок роботодавця повідомляти працівника про зміну хоча б одного з параметрів праці, встановлених у графіках змінності (графіках роботи) підприємства	66
12.7. Про обов'язок органів Держпраці проводити перевірку суб'єктів господарювання на виконання нормативу робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю	67
13. Справи зі спорів щодо реалізації державної політики у сфері освіти, науки, культури та спорту	67
13.1. Про відсутність у законодавстві норм, які б визначали чіткий перелік осіб, віднесених до борців за незалежність України у ХХ столітті	67
13.2. Про право на зарахування особи до іншого навчального закладу на підставі академічної довідки	68
РОЗДІЛ III. Справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян	68
1. Справи щодо статусу народного депутата України, депутата місцевої ради, організації діяльності представницьких органів влади	68
1.1. Про порядок проведення громадського обговорення згідно з вимогами Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»	68
2. Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав	68
2.1. Про підстави ухвалення рішення про заборону особі в'їзду в Україну у зв'язку з невиконанням такою особою рішень суду або органів державної влади саме під час попереднього перебування на території України	68
2.2. Про порядок реєстрації місця проживання	69
2.3. Про відповідність вимогам законодавства підстав обмеження у в'їзді на тимчасово окуповану територію	69
2.4. Про порядок обчислення десятирічного строку в частині першій статті 24 Закону України «Про політичні партії в Україні»	69
2.5. Про підсудність спорів щодо захисту порушених, невизнаних, оспорюваних прав релігійних організацій, що впливають зі статті 17 Закону України від 23 квітня 1991 року № 987-XII «Про свободу совісті та релігійні організації»	70

2.6. Про підстави виключення відомостей про фізичну особу з Державного реєстру фізичних осіб – платників податків	70
2.7. Про умови та порядок добровільного об'єднання громадян	70
2.8. Про порядок встановлення факту реєстрації політичної партії	71
2.9. Про підстави отримання компенсації за найм житла в порядку частини п'ятої статті 96 Закону України «Про Національну поліцію»	71
3. Справи, що виникають із відносин публічної служби, зокрема щодо звільнення з публічної служби	71
3.1. Про порядок визначення результатів службової діяльності державних службовців без проведення оціночної співбесіди	71
4. Справи, що виникають із відносин публічної служби, зокрема щодо проходження служби	72
4.1. Про порядок ухвалення рішення про зміну структури виконавчого апарату органу місцевого самоврядування і його штатної чисельності, а також витрат на утримання ради та її виконавчого комітету	72
4.2. Про порядок проведення індексації грошового забезпечення	72
4.3. Про рівнозначність понять «грошове забезпечення» і «заробітна плата», які використано в законодавстві, що регулює трудові правовідносини	73
4.4. Про відсутність правових підстав для притягнення судового експерта до дисциплінарної відповідальності на основі Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів № 301/5	73
4.5. Про зарахування стажу служби в Державній кримінально-виконавчій службі України до стажу служби в поліції	73
4.6. Про порядок застосування процедури припинення повноважень члена НКРЕКП внаслідок ротації	74
5. Справи щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів	74
5.1. Про відсутність обов'язку державного виконавця повідомляти боржника про опис майна	74
5.2. Про реалізацію повноважень органу опіки та піклування за статтею 177 Сімейного кодексу України	74
5.3. Про правове регулювання процедури стягнення з боржників виконавчого збору й основної винагороди за виконання того самого виконавчого документа	75
5.4. Про підставу для поновлення виконавчих дій у разі зупинення судом стягнення	75
5.5. Про процедуру визначення вартості майна державним виконавцем	75
5.6. Про обов'язок державного виконавця відкрити виконавче провадження або повернути стягувачу виконавчий документ	76

6. Справи щодо забезпечення функціонування органів прокуратури, адвокатури, нотаріату та юстиції	76
6.1. Про порядок оскарження рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури України або до суду	76
7. Справи щодо реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики, зокрема стосовно здійснення публічних закупівель	76
7.1. Про підстави для відміни торгів та визнання їх такими, що не відбулися	76
7.2. Про перелік кваліфікаційних критеріїв згідно із Законом України «Про публічні закупівлі»	77
7.3. Про вимоги до тендерної документації у випадках, коли предметом закупівлі є роботи, які потребують спеціального дозволу (ліцензії)	77
7.4. Про відмінності в тексті договору від його проєкту, які не впливають на результат тендеру	77
7.5. Про порядок встановлення вимог під час публічних закупівель до обґрунтування аномально низької ціни	78
7.6. Про правові наслідки невідповідності учасника торгів кваліфікаційним критеріям, установленим статтею 16 Закону України «Про публічні закупівлі»	78
7.7. Про порядок звернення учасника торгів до замовника з вимогою про надання інформації	78
7.8. Про розрахунок строку дії тендерних пропозицій, протягом якого тендерні пропозиції вважаються дійсними	78
7.9. Про обчислення строків та порядку оскарження процедур закупівлі	79
7.10. Про обов'язковість встановлення замовником кваліфікаційного критерію – документальне підтвердження наявності обладнання, матеріально-технічної бази та технологій	79
8. Справи щодо реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики, зокрема стосовно бюджетної системи й бюджетного процесу; державного боргу	79
8.1. Про визначення суб'єкта контролю за бюджетами районних та міських рад	79
9. Справи щодо реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики, зокрема стосовно процедур здійснення контролю Рахунковою палатою, Державною аудиторською службою України, державного фінансового контролю	80
9.1. Про значення довідки зустрічної звірки для підприємств, установ і організацій, на яких вона проводиться	80
10. Справи щодо реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики, зокрема щодо державного регулювання цін і тарифів	80
10.1. Про відсутність повноважень у НКРЕКП на визначення порядку розрахунків	80

обсягів, небалансів електричної енергії гарантованого покупця поза правилами ринку та визначення обсягу частки відшкодування вартості врегулювання небалансу електричної енергії гарантованого покупця	80
10.2. Про застосування санкцій відповідальності та інших заходів впливу регулятора за Законом України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг»	81
10.3. Про порядок фінансування інвестиційної складової частини, що входить до складу державних регульованих цін на товари за Законом України «Про ціни і ціноутворення»	81
10.4. Про економічну обґрунтованість встановлення єдиного тарифу на електроенергію для споживачів незалежно від типу кухонної плити, яку вони використовують (газова чи електрична плита)	82
10.5. Про порядок встановлення і зміни «зеленого» тарифу на електричну енергію	82
11. Справи щодо забезпечення громадського порядку й безпеки, національної безпеки та оборони України, зокрема щодо дорожнього руху, транспорту і перевезення пасажирів; охорони здоров'я	82
11.1. Про повноваження Держпраці щодо неналежного розслідування нещасних випадків	82
11.2. Про порядок проведення опитування, заповнення форми оцінки ризиків вчинення домашнього насильства та постановлення термінового заборонного припису	83
11.3. Про вимоги до рішення про тимчасове припинення обігу харчових продуктів	83
11.4. Про значення дотримання процедури відібрання зразків харчової продукції під час контрольного заходу для їх подальшого лабораторного дослідження	83
11.5. Про перевищення вагових параметрів порівняно з параметрами, визначеними в п. 22.5 Правил дорожнього руху	84
11.6. Про непідсудність адміністративним судам спорів щодо оскарження видачі повістки, складеної на виконання законодавства з питань військового обов'язку	84
11.7. Про підстави та порядок застосування тимчасової заборони обігу лікарського засобу	84
11.8. Про обов'язок Кабінету Міністрів України відповідно до вимог Закону України «Про транспорт» врегулювати відносини з відшкодування збитків від безплатних перевезень пільгових категорій громадян на підзаконному рівні шляхом ухвалення відповідного нормативного акта	85
РОЗДІЛ IV. Процесуальні питання	86
1. Процесуальні строки	86
1.1. Про мету продовження процесуального строку, встановленого судом	86
1.2. Про продовження процесуального строку в період дії воєнного стану	86
1.3. Про поновлення процесуальних строків у період дії воєнного стану	86

1.4. Про наслідки звернення до адміністративного суду з позовом після закінчення строків, установлених законом	86
2. Судові виклики та повідомлення	87
2.1. Про забезпечення справедливого судового розгляду справ у період дії воєнного стану	87
2.2. Про надсилання судом процесуальних документів до Електронного кабінету користувача	87
3. Представники	88
3.1. Про можливість подання представником довіреності в електронній формі без нотаріального посвідчення	88
4. Судове рішення	88
4.1. Про підстави роз'яснення судового рішення	88
5. Додаткове судове рішення	89
5.1. Про додаткове судове рішення	89
6. Судові витрати	89
6.1. Про розподіл судових витрат і відшкодування судового збору для суб'єктів владних повноважень	89
7. Апеляційне оскарження судових рішень	89
7.1. Про дотримання строку подання апеляційної скарги на рішення суду першої інстанції, ухваленого за правилами статті 287 Кодексу адміністративного судочинства України	89
7.2. Про преклюзію повторного позову	90
8. Визначення юрисдикції спорів	90
8.1. Про перелік випадків, у яких апеляційний адміністративний суд розглядає справи як суд першої інстанції	90

РОЗДІЛ І. Справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів

Підрозділ 1. Оподаткування

1. Засади оподаткування

1.1. Про застосування принципу стабільності в балансі з принципами загальності оподаткування, фіскальної достатності та соціальної справедливості щодо грошових зобов'язань з рентної плати за користування надрами для видобування природного газу

Застосування підвищеної ставки рентної плати у 2015 році було виправданим і не може оцінюватися як свавільне втручання у право на мирне володіння майном, оскільки відбувалося з огляду на суспільні інтереси держави. Немає колізії між нормою підпункту 4.1.9 пункту 4.1 статті 4 Податкового кодексу України та принципом стабільності, який застосовується в системному зв'язку з іншими принципами податкового законодавства. Така норма не застосовується лише тоді, якщо вона суперечить принципу верховенства права в контексті права платника податку на мирне володіння майном.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду у складі колегії суддів судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів від 19 квітня 2022 року у справі № 816/687/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104044775>.

1.2. Про презумпцію добросовісності платника податків

Вирішуючи податкові спори, суд керується презумпцією добросовісності платника, яка резюмує економічну виправданість дій, що мають своїм наслідком отримання податкової вигоди, а також достовірність відомостей у бухгалтерській та податковій звітності. Визначальним фактором для формування податкового кредиту платником податку на додану вартість є відповідність податкової накладної порядку її заповнення та подальше використання придбаних товарів (основних фондів) в оподатковуваних операціях у межах господарської діяльності платника.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 квітня 2022 року у справі № 200/5932/19-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104094827>.

2. Строки в податковому праві

2.1. Про дотримання строку звернення до суду з позовом про визнання протиправним і скасування податкових повідомлень-рішень у разі, коли платник податків не проводив процедуру адміністративного оскарження таких рішень як досудового порядку вирішення спору

Процесуальний строк звернення до суду з позовом про скасування податкового повідомлення-рішення (рішення про застосування штрафних санкцій), якщо платник

не використовував процедуру досудового вирішення спору (адміністративного оскарження), визначається частиною другою статті 122 Кодексу адміністративного судочинства України – становить шість місяців і обчислюється з дня, коли особа дізналася або мала дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду у складі колегії суддів судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів від 27 січня 2022 року у справі № 160/11673/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103034921>.

2.2. Про оскарження результатів проведення документальної позапланової перевірки в разі надходження від платника разом з податковою декларацією за звітний податковий період заяви зі скаргою на продавця / покупця

У разі надходження від платника разом з податковою декларацією за звітний податковий період заяви зі скаргою на продавця / покупця, податковий орган зобов'язаний провести документальну позапланову перевірку останнього відповідно до підпункту 78.1.9 пункту 78.1 статті 78 Податкового кодексу України у 90-денний строк з дня надходження такої заяви / скарги.

Закон № 731-ІХ набрав чинності з 17 липня 2020 року, тому останнім днем 20-денного строку, встановленого пунктом 2 розділу II цього Закону, є 06 серпня 2020 року. Такі особливості перебігу процесуальних строків підлягають врахуванню під час визначення спливу шестимісячного строку звернення до суду.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 травня 2022 року у справі № 200/11917/20-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104258045>.

2.3. Про продовження строку звернення платника із заявою про повернення надміру сплачених грошових зобов'язань

Заява про повернення надміру сплачених грошових зобов'язань може бути подана протягом всього часу, коли існують обставини непереборної сили, але не пізніше тридцяти календарних днів, наступних за днем закінчення таких обставин, з урахуванням таких умов: (1) до спливу 1095-ти днів після здійснення переплати посадові особи юридичної особи, які є уповноваженими відповідно до законодавства України нараховувати, стягувати та вносити до бюджету податки, а також вести бухгалтерський облік, складати та подавати податкову звітність, – мали обмежену свободу пересування, спричинену або ув'язненням чи полоном на території інших держав, або внаслідок інших обставин непереборної сили, підтверджених документально (альтернативно), та (2) протягом зазначених граничних строків така юридична особа не мала інших уповноважених осіб. Звертаючись до податкового органу з відповідною заявою, платник має надати документальне підтвердження існування в уповноважених осіб протягом граничних строків обмеженої свободи пересування і відсутність протягом цих строків інших уповноважених осіб. За своїм змістом і правовим регулюванням такий механізм продовження строку має заявний

характер (за відповідною заявою платника) і реалізується за рішенням керівника контролюючого органу (заступником або уповноваженою особою).

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 травня 2022 року у справі № 640/14856/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104507366>.

2.4. Про зобов'язання списати безнадійний податковий борг, який виник за самостійно задекларованими зобов'язаннями

Податковий борг, який виник внаслідок несплати платником податків самостійно визначених у податковій декларації грошових зобов'язань, може бути стягнутий контролюючим органом протягом і в межах строку давності, який становить 1095 календарних днів з дня виникнення податкового боргу. Відповідно, після спливу строку давності для стягнення такого боргу, останній набуває ознак безнадійного податкового боргу у тлумаченні підпункту 101.2.3 пункту 101.2 статті 101 Податкового кодексу України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 липня 2022 року у справі № 480/340/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105247779>.

2.5. Про реєстрацію податкових накладних та розрахунків коригування за спеціальним режимом оподаткування у сфері сільського господарства

Неможливо зареєструвати до 15 січня 2017 року розрахунки коригування, складені після цієї дати, а тому приписи пункту 49 підрозділу 2 розділу XX Податкового кодексу України не розповсюджуються на податкові накладні та розрахунки коригувань, складені після 01 січня 2017 року. Установлена вимога щодо обов'язкової реєстрації в Єдиному реєстрі податкових накладних до 15 січня 2017 року податкових накладних / розрахунків коригування стосується тих податкових накладних / розрахунків коригування, які були складені до 31 грудня 2016 року.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 листопада 2022 року у справі № 320/3775/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107354216>.

2.6. Про повноваження контролюючого органу на проведення документальних планових перевірок платників податків

Постанова Кабінету Міністрів України від 03 лютого 2021 року № 89 «Про скорочення строку дії обмеження в частині дії мораторію на проведення деяких видів перевірок» прийнята не на підставі та не на виконання Податкового кодексу України і законів з питань митної справи, у зв'язку з чим не може вважатися складовою податкового законодавства, а тому не підлягає застосуванню в питаннях, пов'язаних з оподаткуванням.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 грудня 2022 року у справі № 160/14976/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108025614>.

2.7. Про встановлення строків давності, врегульованих статтею 102 Податкового кодексу України, та реалізацію права на звернення до суду під час дії карантину

Пункт 52-2 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України встановлює умови спрощення адміністративної процедури в період дії карантину. Перебіг усіх строків давності, визначених статтею 102 цього Кодексу, зупинено на період з 18 березня 2020 року по останній календарний день місяця (включно), у якому завершується дія карантину, запровадженого Кабінетом Міністрів України на всій території України з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19).

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 грудня 2022 року у справі № 140/12235/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108058981>.

3. Міжнародне оподаткування

3.1. Про встановлення характеристики товарів / робіт / послуг під час визначення зіставності контрольованої та зіставних операцій

Застосування контролюючим органом підходу «pellet premiums atlantic blast furnase 65%Fe» відповідає вимогам норми підпункту 39.2.2.2 пункту 39.2 статті 39 Податкового кодексу України щодо аналізу характеристики товарів / робіт / послуг, які є предметом операції, під час визначення зіставності контрольованої та зіставних операцій.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 червня 2022 року у справі № 440/1053/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105086314>.

3.2. Про підстави для донарахування податку на прибуток іноземних юридичних осіб

Необхідною умовою для застосування пункту 141.4 статті 141 Податкового кодексу України є те, що об'єктом оподаткування є доходи нерезидента, отримані із джерела, що походить із України, якщо цей нерезидент провадить господарську діяльність на території України. У разі ведення нерезидентом на території України господарської діяльності, доходи за відповідними видами фрахту (підпункт «г») або інші доходи (підпункт «й») оподатковуються відповідно за ставками 6% та 15%. Винятками є умови міжнародних договорів із додержанням установленної процедури підтвердження.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 5 серпня 2022 року у справі № 640/8574/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105623653>.

3.3. Про розмежування основної, підготовчої та допоміжної діяльності

Основною зазвичай вважають діяльність, що є суттєвою і важливою, враховуючи зміст комерційних цілей і завдань організації. Не є підготовчою або допоміжною

діяльність, основна мета якої збігається з основною метою підприємства в цілому. Щоб визначити, чи господарська діяльність є підготовчою або допоміжною, необхідно порівняти функції, які здійснюються в Україні, з функціями, які підприємство виконує в іншій країні. Підготовча чи допоміжна діяльність провадиться на користь самої іноземної компанії, а не коштом третіх осіб. Підготовча діяльність передуює початку основної діяльності нерезидента на території України. Допоміжна діяльність забезпечує процес ведення основної господарської діяльності нерезидентом, здійснюється одночасно з основною діяльністю, але до основної не належить.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 жовтня 2022 року у справі № 280/4264/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106888535>.

3.4. Про уникнення подвійного оподаткування доходу резидента Республіки Білорусь

Відсотки, сплачені платником за договором резиденту Республіки Білорусь, можуть також оподатковуватись в Україні відповідно до її законодавства з урахуванням норм міжнародних угод щодо максимального розміру ставки податку та інших особливостей оподаткування за цими угодами. Положення Угоди між Урядом України і Урядом Республіки Білорусь про уникнення подвійного оподаткування та запобігання ухилення від сплати податків стосовно податків на доходи і майно не можуть трактуватися як такі, що надають платнику податку право вибору, в якій саме з двох договірних держав здійснюватиметься оподаткування одержаного доходу, оскільки таке тлумачення не відповідає дійсному змісту вказаної міжнародної угоди та суті податку на доходи.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 9 грудня 2022 року у справі № 814/1649/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107785990>.

3.5. Про звільнення від сплати єдиного соціального внеску пенсіонерів, що є громадянами інших держав та отримують пенсію згідно з іноземним законодавством

Фізичні особи – підприємці, що обрали спрощену систему оподаткування та отримують пенсію за віком або є особами з інвалідністю та отримують відповідно до закону пенсію або соціальну допомогу, та пенсія яким призначена за віком безстроково, попри перебування на обліку в Пенсійному фонді держав-учасниць, в тлумаченні Угоди між Урядом України і Урядом Литовської Республіки про співробітництво в галузі пенсійного забезпечення від 27 вересня 1994 року, мають право не сплачувати єдиний соціальний внесок.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 грудня 2022 року у справі № 640/17107/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107845449>.

3.6. Про розмежування «постійного» та «непостійного» представництва нерезидента

Факт видачі нерезидентом довіреностей фізичній особі не визначається нормами Конвенції між Урядом України та Урядом Республіки Кіпр про уникнення подвійного оподаткування та запобігання податковим ухиленням стосовно податків на доходи, ратифікованої Законом України № 412-VII від 04 липня 2013 року, як вчинення повіреним дій, що в будь-якому разі свідчать про ведення діяльності постійного представництва в тлумаченні положень цієї Конвенції. Висновки про вчинення функцій постійного представництва мають ґрунтуватися на аналізі фактично вчинених дій такого представника.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 грудня 2022 року у справі № 200/7051/20-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108025455>.

3.7. Про процедуру проведення спеціального розслідування

Аналіз статті 13 Закону України «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну», яка встановлює перелік факторів та обставин, які підлягають обов'язковому дослідженню та встановленню під час спеціального розслідування, дає підстави для висновку про те, що такі фактори та обставини мають саме досліджуватися: тобто піддаватися ґрунтовному та розгорнутому аналізу, а не констатуватись у вигляді невмотивованого висновку. Неодноразове порушення строків вчинення відповідних дій, відсутність належного обґрунтування висновків контролюючого органу та неврахування принципу пропорційності під час запровадження спеціальних заходів щодо імпорту товару в Україну, у своїй сукупності призводять до порушення процедурних вимог законності під час прийняття рішення про спеціальне розслідування щодо імпорту в Україну товару, незалежно від країни походження та експорту.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 грудня 2022 року у справі № 640/14616/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108086667>.

4. Порядок оподаткування доходу

4.1. Оподатковуваний дохід

4.1.1. Про збільшення суми грошового зобов'язання з податку на доходи фізичних осіб

Підставами для кваліфікації отриманого платником доходу як доходу від здійснення господарської (підприємницької) діяльності була реалізована платником діяльність з ознаками господарської, з огляду на її систематичний характер упродовж 2013–2015 років, обсяги придбаного (збудованого шляхом фінансування будівництва) житла з метою подальшого продажу. Для застосування цих правил необхідна така

умова, як отримання доходу фізичною особою-підприємцем, що презюмує реєстрацію особи підприємцем відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду у складі колегії суддів судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів від 23 травня 2022 року у справі № 810/3116/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104759436>.

4.1.2. Про оподаткування доходу, який отримує мобілізована особа

Працівникам, призваним на військову службу за призовом під час мобілізації, окрім інших, встановлених державою, гарантій, компенсується з бюджету середній заробіток. Правовою природою доходу, який отримує мобілізована особа, є компенсаційні виплати з державного бюджету. Такі виплати, що отримує мобілізована особа, не включаються до загального оподаткованого доходу такої особи, у зв'язку з чим у роботодавця, як податкового агента щодо свого працівника, відсутній обов'язок нараховувати та утримувати податок з доходів фізичних осіб із таких виплат.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 лютого 2022 року у справі № 808/2467/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103313791>.

4.1.3. Про базу оподаткування для доходів, отриманих від провадження господарської діяльності, а також внесення змін до призначення платежу виконаного платіжного доручення

Чистий оподатковуваний дохід є базою оподаткування для доходів, отриманих від провадження господарської діяльності, не лише для обчислення податку на доходи фізичних осіб, а й для єдиного внеску та військового збору. З моменту перерахування грошових коштів на рахунок отримувача обов'язок банку з виконання доручення платника вважається виконаним. Уточнення інформації, вказаної у реквізиті «Призначення платежу» виконаного платіжного доручення, вирішується сторонами в порядку, узгодженому між ними, без участі банку.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 лютого 2022 року у справі № 1.380.2019.003363 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103402251>.

4.1.4. Про оподаткування доходу, отриманого від надання маркетингових послуг

Отримані «кредит-ноти», як бонуси за контрактами, не є об'єктом оподаткування відповідно до статті 185 Податкового кодексу України. Кредит-нота є документом, що підтверджує волевиявлення однієї сторони щодо зміни умов договору, зокрема, з оплати ціни або погашення дебіторської або кредиторської заборгованості протягом

терміну виконання зобов'язань за договором, і не є доходом в контексті статті 14 цього Кодексу.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 листопада 2022 року у справі № 160/3806/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107251213>.

4.2. Оподаткування об'єктів і послуг

4.2.1. Про уналежнення моделі автомобіля до визначених Міністерством економічного розвитку і торгівлі України об'єктів для оподаткування транспортним податком

Під час уналежнення моделі автомобіля до визначених Міністерством економічного розвитку і торгівлі України об'єктів для оподаткування транспортним податком виправданим є застосування загальноприйнятого позначення об'єму двигуна у літрах, а не його детальних технічних характеристик у кубічних сантиметрах, оскільки цього достатньо для ідентифікації автомобіля. Такий підхід відображає економічні характеристики автомобіля і відхилення на декілька тисячних від застосованого Міністерством економічного розвитку і торгівлі України показника в літрах об'єму двигуна не вказує на те, що відповідний автомобіль не є об'єктом оподаткування, оскільки це не впливає на його середньоринкову вартість.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду у складі колегії суддів судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів від 20 червня 2022 року у справі № 826/15940/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104952027>.

4.2.2. Про звільнення від обкладення податком на додану вартість товарів, що належать до переліку відходів та брухту кольорових металів

Вартість сировини для виготовлення різних видів продукції може відрізнитися, оскільки залежить від кон'юнктури внутрішнього ринку, фонду заробітної плати, на яку впливає обсяг проданої продукції. Найменування товару «відходи алюмінієві (включаючи браковані товари)» міститься в переліку відходів та брухту кольорових металів, операції з постачання, зокрема імпорту, яких тимчасово, до 1 січня 2022 року, звільнені від обкладення податком на додану вартість.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 квітня 2022 року у справі № П/320/722/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104008938>.

4.2.3. Про відмову в застосуванні часткового звільнення від оподаткування товару у зв'язку з порушенням порядку його повернення на митну територію України

Товари, які були переведені в митний режим переробки за межами митної території України, звільнені від часткового оподаткування у разі ввезення (повернення)

на територію України в межах визначеного Митним кодексом України строку. У такому разі сплаті підлягає плюсова різниця між сумами податку, розрахованими відповідно до бази оподаткування продуктів переробки та бази оподаткування товарів, вивезених за межі митної території України для переробки, визначеними за правилами, установленними пунктом 190.1 статті 190 Податкового кодексу України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 квітня 2022 року у справі № 812/1159/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104044887>.

4.2.4. Про податковий обов'язок зі сплати ренти за спеціальне використання води

Податковий обов'язок зі сплати ренти за спеціальне використання води виникає у первинних водокористувачів. Не зважаючи на те, хто є вторинним користувачем, житлово-комунальні підприємства, що безпосередньо виробляють, створюють та/або надають житлово-комунальні послуги, з 01 січня 2022 року під час обчислення рентної плати застосовують податкову преференцію у вигляді коефіцієнта 0,3 лише до установленого обсягу води у розмірі технологічних нормативів використання питної води, визначених відповідно до законодавства про питну воду, питне водопостачання та водовідведення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 вересня 2022 року у справі № 560/10132/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106412809>.

4.2.5. Про визначення поняття зворотних і безповоротних відходів лісового господарства

Відходи є зворотними, якщо від їх використання можна отримати економічну вигоду. Відходи, що не можуть бути використані або реалізовані, вважаються безповоротними і входять до собівартості виготовленої продукції.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 3 листопада 2022 року у справі № 460/2746/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107105418>.

4.2.6. Про встановлення ставки земельного податку

Використання землі в Україні є платним попри обставини оформлення прав на неї відповідно до вимог законодавства. У разі відсутності умотивованих причин та без встановлення дійсного податкового обов'язку платника в межах правовідносин, виходом суду за межі позовних вимог є зміна суми податкового зобов'язання у справі за позовом про скасування податкового повідомлення-рішення в частині визначення суми податкового зобов'язання із земельного податку для фізичних осіб у відповідному розмірі.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 4 листопада 2022 року у справі № 826/4734/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107151987>.

4.2.7. Про визначення середньої митної вартості імпортованого природного газу

Починаючи з серпня 2014 року не закріплено порядок визначення середньої митної вартості імпортованого природного газу для цілей оподаткування жодним з податків та зборів, що унеможлиблює визначення бази оподаткування збором у вигляді цільової надбавки до чинного тарифу на природний газ.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 листопада 2022 року у справі № 826/9899/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107428747>.

4.2.8. Про оподаткування об'єктів нерухомості, які розташовані на тимчасово окупованій території та/або території населених пунктів на лінії зіткнення

Об'єкти житлової та нежитлової нерухомості, які перебувають у власності фізичних або юридичних осіб та розташовані на тимчасово окупованій території та/або території населених пунктів на лінії зіткнення, не є об'єктами оподаткування податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, відповідно до статті 266 Податкового кодексу України, а тому не можуть бути складовою бази оподаткування.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 30 листопада 2022 року у справі № 280/5185/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107631753>.

4.2.9. Про оподаткування послуг з надання платником клінічних спостережень за пацієнтами, які приймали лікарські препарати

Послуги з надання платником клінічних спостережень за пацієнтами, які приймали лікарські препарати, з метою оцінки безпечності та ефективності останніх, із занесенням зібраних даних до індивідуальних реєстраційних карток (індивідуальних реєстраційних форм) пацієнтів, хоч і є результатом аналітичної роботи, але не відповідають визначенню компіляції даних (бази даних) як об'єкта права інтелектуальної власності відповідно до пункту 3 частини першої статті 433 Цивільного кодексу України. Такі послуги є об'єктом оподаткування податком на додану вартість, коли надаються на митній території України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 грудня 2022 року у справі № 160/8533/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107759568>.

4.3. Акцизний податок

4.3.1. Про застосування ставок акцизного податку до імпортованого товару (суміші на основі зброджених напоїв)

Акцизний податок за ввезений товар (суміші зі зброджених напоїв та суміші на основі зброджених напоїв) має сплачуватися за ставкою 8,02 грн за 1 літр.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду у складі колегії суддів судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів від 19 квітня 2022 року у справі № 1.380.2019.005537 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104400856>.

4.3.2. Про оподаткування акцизним податком під час реалізації пального

За своєю суттю картка на пальне є технічним засобом фіксування права на отримання пального її власником. Тому реалізація пального можлива лише у разі пред'явлення такої картки на АЗС. Підтвердженням фізичного відпуску пального будуть видаткові накладні або чеки терміналів, що формуються безпосередньо в момент фактичного отримання пального на АЗС. Отже, продаж талонів на пальне юридичним особам та фізичним особам-підприємцям не належить до безпосередньої реалізації суб'єктами господарювання пального.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 серпня 2022 року у справі № 816/1054/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105667688>.

4.4. Єдиний соціальний внесок

4.4.1. Про наслідки передачі третім особам обов'язку платника зі сплати єдиного внеску у взаємовідносинах між платником і повіреними за договорами доручення

Реалізація взаємовідносин між платником і повіреними за договорами доручення не зумовлює передачі третім особам обов'язку платника зі сплати єдиного внеску. Власником коштів є саме платник, від імені якого здійснено відповідні платежі коштом сум єдиного соціального внеску, а не будь-яка третя особа.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 лютого 2022 року у справі № 360/893/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103562012>.

4.4.2. Про виконання обов'язків зі сплати єдиного соціального внеску відповідно до положень Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», який на час формування спірної вимоги не містив положень щодо звільнення від виконання цих обов'язків

З 13 лютого 2020 року платник має виконувати обов'язки зі сплати єдиного соціального внеску відповідно до положень Закону України «Про збір та облік єдиного

внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», який на час формування спірної вимоги не містив положень щодо звільнення від виконання обов'язків, установлених статтею 6 цього Закону.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 квітня 2022 року у справі № 360/286/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103945912>.

5. Податковий облік

5.1. Про наслідки заборгованості за векселями після ліквідації векселетримача

Вексель як актив не втрачає своєї правової сили внаслідок ліквідації векселетримача та може й надалі використовуватися в обігу. Заборгованість за такими векселями не може вважатися безнадійною кредиторською заборгованістю та не передбачає обов'язку включити її до інших доходів звітного періоду.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 лютого 2022 року у справі № 809/4373/15 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103562011>.

5.2. Про формування даних податкового обліку

Виплати (матеріальна допомога, заохочувальні та компенсаційні виплати), які отримують працівники, належать до структури заробітної плати, а тому платник податків правильно визначив фінансовий результат до оподаткування (прибуток) за період, що перевірявся, та правомірно уналежнив такі виплати працівникам до витрат підприємства на підставі вимог національного законодавства.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 червня 2022 року у справі № 120/4886/18-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104677357>.

5.3. Про визначення дати формування податкового кредиту до операцій з надання послуг транспортування природного газу

Якщо покупець-отримувач послуг з надання потужності, транспортування та балансування для їх використання у власній господарській діяльності використовує природний газ у виробничо-технологічних витратах і нормованих втратах, то під час визначення дати формування податкового кредиту відсутні підстави застосовувати касовий метод згідно з пунктом 187.10 статті 187 Податкового кодексу України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 липня 2022 року у справі № 640/24070/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105423159>.

5.4. Про визначення вартості транспортно-експедиційних послуг під час митного оформлення товару

Вартість послуг з міжнародних перевезень оподатковується за ставкою 0%, якщо платник діяв як експедитор в інтересах споживача послуг з міжнародних перевезень вантажу морським транспортом, організував такі перевезення, отримував на свій рахунок грошові кошти від замовників послуг, перераховував ці кошти перевізнику, тобто здійснював операції з постачання послуг з міжнародного перевезення вантажів морським транспортом. За ставкою 20% в податковому обліку має оподатковуватись обсяг продажу з операцій з постачання експедиторських послуг (вартість винагороди експедитора).

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 жовтня 2022 року у справі № 552/1982/16-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106840513>.

5.5. Про повернення надміру сплачених коштів у період дії спеціальної системи розрахунків для Акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія “Нафтогаз України”» у 2020 році

Запровадження спеціальної системи розрахунків для Акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія “Нафтогаз України”» у 2020 році не змінює правової природи платежу як погашення грошових зобов'язань з податку на прибуток, шляхом їх сплати та зарахування до відповідного бюджету. Правовідносини щодо адміністрування, обліку та повернення таких сплачених коштів підпадають під дію норм Податкового кодексу України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 жовтня 2022 року у справі № 640/18646/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107036390>.

5.6. Про підтвердження господарських операцій з природним газом

Якщо куплений газ без транспортування було передано на зберігання контрагенту, у якого цей газ уже перебував і до цього, то для підтвердження реальності господарських операцій платника з контрагентами, судам необхідно встановити фізичну наявність газу.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 жовтня 2022 року у справі № 160/9227/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107010215>.

5.7. Про зменшення прямих матеріальних витрат на вартість зворотних відходів, отриманих у процесі виробництва

Рахунок 90 «Собівартість реалізації» показує розмір витрат, понесених для створення товарно-матеріальних цінностей, які реалізуються. Цей рахунок формується

підприємством саме в момент отримання доходу від такої реалізації, а не в момент створення нових товарно-матеріальних цінностей. Зменшення прямих матеріальних витрат на вартість зворотних відходів має відбуватися саме в процесі виробництва.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 листопада 2022 року у справі № 817/998/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107514600>.

5.8. Про застосування правил амортизації в податковому обліку

Платники податку на прибуток під час розрахунку амортизації за прямолінійним методом щодо основних засобів четвертої групи можуть використовувати, починаючи з 01 січня 2017 року, мінімально допустимий строк амортизації, який дорівнює два роки, якщо витрати на придбання цих основних засобів понесені (нараховані) платником податків після 01 січня 2017 року та якщо для таких основних засобів одночасно виконуються такі вимоги: основні засоби не були введені в експлуатацію та не використовувалися на території України; основні засоби введені в експлуатацію в межах одного з податкових (звітних) періодів з 01 січня 2017 року по 31 грудня 2019 року; основні засоби використовуються у власній господарській діяльності та не продаються або не надаються в оренду іншим особам (за виключенням платників податків, основним видом діяльності яких є послуги з надання в оренду майна).

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 грудня 2022 року у справі № 640/13827/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108059118>.

6. Податкова звітність

6.1. Про встановлення на підставі відповідної фінансової звітності обраного суб'єктом господарювання методу оцінки фінансового зобов'язання у вигляді поворотної фінансової допомоги

Позикові кошти спочатку обліковуються за справедливою вартістю за вирахуванням витрат, понесених на проведення операції, а надалі обліковуються за амортизаційною вартістю з використанням методу ефективної процентної ставки.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 січня 2022 року у справі № 160/6107/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103028095>.

6.2. Про максимальну добову розбіжність між показами лічильника сумарного обліку нафтопродуктів і даними звітних документів касового апарата

Після оприбуткування нафтопродуктів дані лічильника сумарного обліку паливно-роздавальних колонок, система керування паливно-роздавальними колонками та реєстратори розрахункових операцій діють як одне ціле, а розбіжність між ними

не повинна становити більш ніж 0,1 %. Дані про пальне, оприбутковане згідно з даними бухгалтерського обліку, мають відповідати даним реєстратора розрахункових операцій, який є носієм доказової інформації про обіг пального на АЗС.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 лютого 2022 року у справі № 823/2062/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103128833>.

6.3. Про наслідки реалізації права платника засобами поштового зв'язку подати податкову декларацію разом із заявою про повернення сум бюджетного відшкодування

Протиправне анулювання реєстрації платника податку на додану вартість та його непоновлення не позбавляє такого платника подати податкову декларацію разом із заявою про повернення сум бюджетного відшкодування саме засобами поштового зв'язку. Якщо у встановленому законом порядку контролюючий орган не відмовив у прийнятті поданої платником податків податкової звітності, її необхідно вважати прийнятою відповідно до підпункту 49.9.2 пункту 49.9 статті 49 Податкового кодексу України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 квітня 2022 року у справі № 520/4810/2020 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103914489>.

6.4. Про витрати у зв'язку з лісовідновленням, які неможливо прямо пов'язати з доходом відповідного періоду

Витрати, понесені у зв'язку з лісовідновленням, яке передбачає довготривалий (більше одного року) технологічний цикл виробництва, неможливо пов'язати з доходом відповідного періоду. Вони мають належати до витрат того звітного періоду, у якому були понесені відповідно до абзацу другого пункту 7 Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 року № 318 «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 квітня 2022 року у справі № 620/4002/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104112905>.

6.5. Про наслідки винесення податкового повідомлення-рішення форми «П»

Винесення контролюючим органом податкового повідомлення-рішення форми «П» (що є наслідком складання акта перевірки, проведеної у межах 1095 днів, і яким зменшено від'ємне значення об'єкта оподаткування податком на прибуток), відповідає вимогам пункту 102.1 статті 102 Податкового кодексу України як таке, що зумовлює вимогу здійснити виправлення у показниках податкової звітності

з податку на прибуток в частині завищеної суми від'ємного значення об'єкта оподаткування.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 травня 2022 року у справі № 160/12944/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104383667>.

6.6. Про зобов'язання подати декларацію про валютні цінності та інше майно, яке перебуває за межами України

Якщо товар був імпортований на територію України без передоплати, тобто на умовах відстрочення платежу, а не відстрочення поставки, то в такому разі відсутня господарська зовнішньоекономічна операція, умови здійснення якої визначені статтею 2 Закону України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті». Коли кошти перераховані за товар, вже імпортований в Україну, а валютні цінності за договорами не знаходились за межами України, то платник не має обов'язку подавати декларацію про валютні цінності та інше майно, яке перебуває за межами України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 листопада 2022 року у справі № 815/4241/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107353295>.

7. Реалізація компетенції податкового органу

7.1. Правовий статус і повноваження податкового органу

7.1.1. Про формування електронних висновків у разі повернення надміру сплаченого податку

Повернення надміру сплаченого податку здійснюється шляхом формування електронного висновку територіальним підрозділом контролюючого органу.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 лютого 2022 року у справі № 826/3519/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103521455>.

7.1.2. Про порядок повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість

Попри узгодженість сум бюджетного відшкодування, алгоритм дій з відшкодування відбувається після прийняття декларації та внесення в реєстр заяв про повернення таких сум на підставі декларації з податку на додану вартість і здійснюється в автоматичному та хронологічному порядку відповідно до черговості внесення заяв до реєстру.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 4 травня 2022 року у справі № 400/3455/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104178026>.

7.1.3. Про порядок погашення податкового боргу з урахуванням принципу збереження цілісних майнових комплексів підприємств

Якщо сума отриманих податковим органом коштів від продажу внесеного в податкову заставу майна комунального підприємства є меншою, ніж сума податкового боргу, або у разі відсутності в комунального підприємства майна, що відповідно до законодавства може бути внесено в податкову заставу та відчужено, у контролюючого органу виникає право на звернення до органу місцевого самоврядування, в управлінні якого перебуває таке комунальне підприємство, з поданням про прийняття одного із рішень, перелічених у статті 96 Податкового кодексу України. У разі неотримання відповіді у визначений законом строк або отримання відповіді про відмову у задоволенні вимог – виникає право звернутися до суду з позовною заявою про звернення стягнення податкового боргу на кошти органу, в управлінні якої перебуває боржник.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 липня 2022 року у справі № 808/1699/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105444301>.

7.1.4. Про підстави для відмови в реєстрації податкової накладної у зв'язку з ненаданням документів для спростування сумнівів щодо ризиковості господарської операції з компенсації витрат на електроенергію

Контролюючий орган не має права відмовити в реєстрації податкової накладної за відсутності чіткої вимоги щодо необхідних, на його переконання, документів. Відсутні підстави для зупинення реєстрації податкової накладної щодо операції, не пов'язаної з постачанням (передачею) електроенергії, а з компенсації витрат на електроенергію у зв'язку з господарською діяльністю платника з надання в оренду нежитлового приміщення. У квитанції про зупинення реєстрації податкової накладної платник не може бути обмежений у правах, зокрема, на збільшення реєстраційного ліміту в системі електронного адміністрування податку на додану вартість.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 липня 2022 року у справі № 520/15348/2020 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105444235>.

7.1.5. Про вчинення дій щодо поновлення реєстрації платника податку на додану вартість та відновлення показників у системі електронного адміністрування податку на додану вартість

Виконуючи судові рішення про скасування рішення стосовно анулювання свідоцтва платника податку на додану вартість, контролюючий орган зобов'язаний самостійно вчинити дії з повернення платника у становище, що існувало до винесення протиправного акта індивідуальної дії. Такі дії охоплюють: поновлення реєстрації суб'єкта господарювання як платника; поновлення (або відкриття нового) електронного

рахунка в СЕА ПДВ; відображення на такому рахунку реєстраційної суми (УНакл), яка має бути перерахована за формулою, наведеною в пункті 200-1.3 статті 201-1 Податкового кодексу України, з урахуванням обставин використання наданого платнику податків права з повернення бюджетних коштів, що перевищують суму узгоджених податкових зобов'язань, та наявності підстав для сплати узгоджених податкових зобов'язань.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 9 серпня 2022 року у справі № 820/537/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105667535>.

7.1.6. Про реалізацію права контролюючого органу на вжиття заходів з погашення податкового боргу

Виникнення податкового боргу чи податкової застави не пов'язане з фактом формування або направлення (вручення) податкової вимоги. Цей документ лише формалізує стан, який вже існує на підставі закону. Законодавець установив обов'язковість інформування платника про такий стан і наслідки непогашення податкового боргу як передумову для виникнення в контролюючого органу права на вжиття заходів з погашення цього боргу. Якщо виникло право на вжиття заходів з погашення податкового боргу і контролюючий орган розпочав дії з реалізації своєї компетенції щодо вжиття таких заходів, то це право не може бути нівельовано. Правомірність вжитих заходів може бути перевірена в межах адміністративного або судового оскарження.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 жовтня 2022 року у справі № 240/9395/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106988512>.

7.1.7. Про реєстрацію акта інвентаризації обсягів залишку пального протягом операційного дня

Якщо станом на час направлення в електронному вигляді акта проведення інвентаризації обсягів залишку пального чинне законодавство не встановлює часових обмежень в межах календарного дня, протягом якого платник має надіслати акт проведення інвентаризації обсягів залишку пального, то відсутні правові підстави для відмови у прийнятті акта проведення інвентаризації обсягів залишку пального. Визнання протиправними дій контролюючого органу щодо відмови у прийнятті акта проведення інвентаризації обсягів залишку пального зумовлює визнання такого акта поданим, тобто в межах граничного строку, встановленого пунктом 9 підрозділу 5 розділу XX Податкового кодексу України для подання такого акта контролюючому органу та, відповідно, прийнятим з моменту його подання.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 листопада 2022 року у справі № 815/3074/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107476129>.

7.2. Податковий контроль

7.2.1. Про мораторій на проведення податкових перевірок на період карантину

Податковий кодекс України встановлює мораторій на проведення податкових перевірок на період карантину.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 лютого 2022 року у справі № 420/12859/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103521476>.

7.2.2. Про податкову інформацію як джерело отримання даних і доказ порушення податкового законодавства

Податкова інформація не є тим джерелом отримання даних, які згідно з положеннями статті 83 Податкового кодексу України можуть служити підставою для висновків контролюючих органів під час проведення перевірок, не заснована на безпосередньому аналізі первинних документів і не є належним доказом у розумінні процесуального закону. Тому така інформація не може бути доказом порушення платником податкового законодавства.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 лютого 2022 року у справі № 420/8924/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103562015>.

7.2.3. Про проведення фактичних перевірок щодо обліку, ліцензування, виробництва, зберігання, транспортування та обігу пального, спирту етилового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів

На час дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України на всій території України з метою запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби (COVID-19), не діє мораторій на проведення фактичних перевірок, зокрема, щодо обліку, ліцензування, виробництва, зберігання, транспортування та обігу пального, спирту етилового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів, тобто питань, врегульованих нормами Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального».

Пункт 80.2 статті 80 Податкового кодексу України виокремлює різні підстави для проведення контролюючим органом фактичної перевірки суб'єкта господарювання. Підставою для проведення фактичної перевірки згідно з підпунктом 80.2.2 пункту 80.2 статті 80 цього Кодексу є наявність та/або отримання від державних органів або органів місцевого самоврядування інформації про можливі порушення платником законодавства; 80.2.3 – письмове звернення покупця / споживача; 80.2.5 – наявність та/або отримання в установленому законодавством порядку інформації про можливі порушення платником законодавства

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 травня 2022 року у справі № 520/592/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104340893>.

7.2.4. Про судову оцінку індивідуальних актів у разі порушення процедури чи підстав проведення податкової перевірки, наслідком чого є визнання протиправними її результатів

Установивши порушення процедури чи підстав проведення податкової перевірки, наслідком чого є визнання протиправними її результатів, суд може не переходити до аналізу інших обставин, що слугували підставою ухвалення суб'єктом владних повноважень індивідуальних актів.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 вересня 2022 року у справі № 1340/3590/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106440154>.

7.2.5. Про умови ліцензування діяльності суб'єкта господарювання з медичної практики відокремленими структурними підрозділами поза основним місцезнаходженням юридичної особи та відповідальність за порушення ліцензійного законодавства

Безліцензійною є діяльність суб'єкта господарювання з медичної практики у разі провадження такого виду господарської діяльності без ліцензії на провадження взагалі, а також частини виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, або іншої, ніж та, на яку йому надано ліцензію. Реалізація відповідного виду діяльності, на яку була видана ліцензія, філіями, іншими відокремленими структурними підрозділами поза основним місцезнаходженням юридичної особи без належного оформлення та отримання дозволу за іншими адресами, ніж зазначені в ліцензії, порушує умови ліцензування та належного виконання ліцензіатом своїх обов'язків щодо необхідності повідомлення органу ліцензування про всі зміни даних у документах, доданих до заяви про отримання ліцензії.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 жовтня 2022 року у справі № 300/959/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107064551>.

7.2.6. Про порядок контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки

Після прийняття постанови Кабінету Міністрів України від 24 квітня 2019 року № 363, з метою збільшення надходжень до Державного бюджету України, частина чистого прибутку (доходу), що відраховується державним підприємством «Міжнародний аеропорт "Бориспіль"» до державного бюджету, була визначена на рівні 90 %.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 листопада 2022 року у справі № 320/3842/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107217902>.

8. Фінансова відповідальність

8.1. Про момент початку нарахування пені в податкових зобов'язаннях

Початок нарахування пені, встановлений у підпункті 129.1.1 пункту 129.1 статті 129 Податкового кодексу України в редакції, чинній з 01 січня 2017 року, пов'язаний зі спливом граничного строку сплати платником податків податкового зобов'язання, яке мало бути виконане, якби платник податків не порушив норми податкового законодавства і не занижив його у відповідний період. Тобто нарахування пені розпочинається з першого робочого дня, наступного за останнім днем граничного строку сплати платником цього зобов'язання за відповідний податковий (звітний) період, щодо якого виявлено заниження, а також за весь період заниження (зокрема, за період адміністративного та/або судового оскарження).

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду у складі колегії суддів судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів від 27 вересня 2022 року у справі № 380/7694/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106515961>.

8.2. Про підтвердження нарахування та розрахунку пені в разі наявності заборгованості за бюджетною позичкою

Правові підстави нарахування та розрахунку пені підтверджують обставини щодо наявності заборгованості за бюджетною позичкою, підстави та час її виникнення, а також договори про надання бюджетної позички, акти передачі-прийому заборгованості за бюджетною позичкою, розрахунками пені тощо.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 квітня 2022 року у справі № 380/6944/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103914440>.

8.3. Про звільнення платника від відповідальності за неналежне виконання зобов'язань щодо сплати податку під час ведення діяльності через відокремлений або інший структурний підрозділ юридичної особи, що розташовується в зоні проведення АТО та/або здійснення заходів із забезпечення проведення ООС

Звільнення платника від відповідальності на підставі підпункту 38.4 пункту 38 підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України є безумовним обов'язком податкових органів, зокрема, якщо фактичним місцезнаходженням філії, представництва, відокремленого чи іншого структурного підрозділу юридичної особи є тимчасово окупована територія, а місцезнаходженням відповідної юридичної особи є інша територія України або територія населених пунктів на лінії зіткнення. Звільнення від відповідальності можливе лише у межах діяльності, що провадиться через такі філії, представництва, відокремлені чи інші структурні підрозділи, за весь період проведення відповідної операції.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 травня 2022 року у справі № 280/928/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104443334>.

8.4. Про визначення випадків і критеріїв, коли в суб'єкта господарювання виникає обов'язок отримати ліцензію на право зберігання пального

Для оцінки наявності в діях суб'єкта господарювання складу правопорушення у вигляді реалізації діяльності зі зберігання пального без отримання відповідної ліцензії, з'ясуванню підлягають місце та спосіб його зберігання, мета придбання, технічні характеристики використаних для цього споруд (обладнання, ємностей), обсяги споживання, закупівлі та умови використання пального. Ці обставини складають об'єктивну та суб'єктивну сторони правопорушення. Сам по собі факт наявності «на балансі» у суб'єкта господарювання невикористаного пального – не є достатньою підставою, щоб кваліфікувати його існування як «зберігання пального без отримання відповідної ліцензії».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 червня 2022 року у справі № 260/3859/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104778702>.

8.5. Про поширення дії пункту 73 підрозділу 2 розділу XX Податкового кодексу України до штрафних санкцій, застосованих після 23 травня 2020 року (після набрання чинності Законом № 466)

Застосування штрафних санкцій після набрання чинності Законом № 466-IX виключає можливість застосування пункту 73 підрозділу 2 розділу XX Податкового кодексу України, який стосується перерахунку вже застосованих станом на 23 травня 2020 року штрафних санкцій. Правомірним є застосування штрафних санкцій за nereєстрацію податкових накладних за операціями без надання накладної отримувачу (покупцю), які не підпадають під винятки, встановлені пунктом 120-1.2 статті 120-1 Податкового кодексу України в редакціях як до, так і після 23 травня 2020 року, в розмірі 50 відсотків від суми податку на додану вартість.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 жовтня 2022 року у справі № 600/2658/20-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106867726>.

8.6. Про застосування штрафу за порушення строку сплати узгодженого грошового зобов'язання

Датою, з якої обчислюється 1095-денний строк, упродовж якого може бути накладений штраф, є дата сплати узгодженої суми податкового зобов'язання, а не дата, на яку припадає закінчення встановленого законом строку сплати узгодженого грошового зобов'язання. З останньої обчислюється тривалість прострочення, яка не повинна перевищувати 1095 днів до накладення штрафу. Якщо пеня нараховується на погашену суму заборгованості, що виникла в результаті самостійно нарахованого платником податків узгодженого грошового зобов'язання, то контролюючий орган у будь-якому разі позбавлений права нараховувати таку

пеню до спливу 90-денного строку з дня наступного за останнім днем граничного строку сплати грошового зобов'язання.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 листопада 2022 року у справі № 200/6441/20-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107277427>.

Підрозділ 2. Реалізація публічної фінансової політики

1. Грошовий обіг і розрахунки

1.1. Про визначення статусу суб'єкта вільної економічної зони «Крим»

Застереження в пункті 9.4 статті 9 Закону України від 12 серпня 2014 року № 1636-VII «Про створення вільної економічної зони „Крим“» щодо непоширення на розрахунки за операціями резидентів України норм Закону України від 23 вересня 1994 року № 185/94-ВР «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» обумовлено здійсненням відповідних операцій з особами, місцезнаходженням яких є територія вільної економічної зони «Крим». Юридичні особи, фізичні особи-підприємці та фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність, місцезнаходженням (місцем проживання) яких є така територія, мають право здійснювати господарську діяльність лише після зміни їхньої податкової адреси на іншу, на території України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 жовтня 2022 року у справі № 320/5804/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107010231>.

2. Митна справа

2.1. Визначення коду товару під час митного оформлення

2.1.1. Про визначення коду товару за УКТ ЗЕД до імпортованого товару (суміші на основі зброджених напоїв)

Найбільш точний опис товару (суміші зі зброджених напоїв та суміші на основі зброджених напоїв) для цілей оподаткування акцизним податком – це саме «інші зброджені напої» (включаючи суміші зі зброджених напоїв та суміші на основі зброджених напоїв), фактична міцність яких вища за 1,2 відсотка об'ємних одиниць етилового спирту, але не перевищує 22 відсотки об'ємних одиниць етилового спирту (за кодом 2206 00 39 00).

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду у складі колегії суддів судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів від 19 квітня 2022 року у справі № 1.380.2019.005537 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104400856>.

2.1.2. Про зміну коду товару при наступних імпорتنих операціях декларантом, який під час здійснення імпорتنих операцій у минулому самостійно визначив код товару за УКТ ЗЕД, прийнятий митним органом

Декларант, який під час здійснення імпорتنих операцій у минулому самостійно визначив код товару за УКТ ЗЕД, прийнятий митним органом, не позбавлений можливості змінити код товару при наступних імпорتنих операціях, а в разі незгоди митного органу із таким кодом – оскаржити його в адміністративному або в судовому порядку.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 лютого 2022 року у справі № 808/3175/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103313542>.

2.1.3. Про визначення товарної позиції гільз згідно з УКТ ЗЕД

Гільзи є фітингом для труб, який підлягає класифікації за товарною позицією 7307 «Фітинги для труб і трубок (наприклад, муфти, коліна, втулки) з чорних металів», а не за позицією 9025.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 квітня 2022 року у справі № 826/11425/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104112940>.

2.1.4. Про визначення коду товару нафтопродуктів згідно з УКТ ЗЕД

Товарні позиції 2709 та 2710 згідно з УКТ ЗЕД є спорідненими та охоплюють схожі нафтопродукти (складні суміші вуглеводнів різних класів). До позиції 2709 включається сирі нафтопродукти, щодо яких не здійснювалося оброблення, за винятком окремих його видів. До позиції 2710 належать нафтопродукти, які піддавалися будь-якому обробленню, крім оброблень, визначених у поясненні до товарної позиції 2709.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 5 травня 2022 року у справі № 260/1188/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104212897>.

2.1.5. Про процедуру проведення експертного дослідження для визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД

Протиправним є рішення контролюючого органу про визначення коду товару, якщо не дотримано законодавчих вимог, які регламентують підстави і порядок взяття проб (зразків) товарів, що перебувають під митним контролем, а також гарантій, які надаються декларантам під час цього процесу.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 червня 2022 року у справі № 818/295/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104718848>.

2.1.6. Про визначення коду зразка товару згідно з УКТ ЗЕД як промислового металобрухту

Встановивши в межах здійснення митного контролю, що використання товару за функціональним призначенням неможливе, та зазначивши, що, враховуючи вміст дорогоцінних металів (срібло, золото), переробка товару з метою добування дорогоцінних металів цілком вірогідна, зразок товару може бути класифіковано як промисловий металобрухт відповідно до положень Закону України «Про металобрухт».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 червня 2022 року у справі № 810/2192/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104778770>.

2.1.7. Про визначення коду товару, основним компонентом якого є оксид цинку (ZnO), відповідно до вимог УКТ ЗЕД

Імпортований товар за основним компонентом, способом виготовлення й основним цільовим призначенням найбільш повно відповідає коду УКТ ЗЕД 2817 00 00 00, якщо це хімічна речовина (основним компонентом якої є оксид цинку [ZnO]), яка не містить ані тваринної, ані рослинної сировини, виготовляється промисловим хімічним способом, за цільовим призначенням використовується здебільшого у промисловості та додатково може застосовуватися як кормова домішка для тварин.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 липня 2022 року у справі № 826/24241/15 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105314626>.

2.1.8. Про визначення коду товару під час митного оформлення імпортованого знежиреного соєвого борошна

Товарна підкатегорія 2309 90 96 90 УКТ ЗЕД не містить покликання ні на первинну сировину, з якої одержано кінцевий продукт, ні на технологію обробки сировини, ні на кінцевий вигляд товару. Тому залишки переробки сої винесені в окрему товарну позицію 2304, де товар описаний конкретніше і яка має перевагу порівняно з товарною позицією 2309, де подано більш узагальнений опис. Товарна позиція 2304 містить вказівку на рослину, з якої одержано продукт (соє), на технологію переробки продукту (шляхом вилучення соєвої олії), на спосіб подрібнення продукту (мелений або немелений) та на кінцевий вигляд продукту (негранульований або гранульований).

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 листопада 2022 року у справі № 810/2759/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107518458>.

2.2. Повноваження митних органів

2.2.1. Про наслідки відсутності в «Основних фактах і висновках», які стали підставою для застосування антидемпінгових заходів, обґрунтувань доцільності застосування підходів до встановлення розміру ставок антидемпінгового мита

Відсутність або недоведення стороною антидемпінгового розслідування відповідних обставин свідчить про відсутність підстав для скасування антидемпінгових заходів, що застосовані за результатом такого розслідування. Відсутність в «Основних фактах і висновках», які стали підставою для застосування антидемпінгових заходів, обґрунтувань доцільності застосування підходів до встановлення розміру ставок антидемпінгового мита не може свідчити про дискримінаційні умови його застосування в цілому та протиправність рішення про застосування відповідних антидемпінгових заходів.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 лютого 2022 року у справі № 640/110/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103521490>.

2.2.2. Про повноваження митних органів після отримання результатів перевірки компетентним органом заявленої декларантом країни походження товару

Митний орган не наділений повноваженнями діяти на власний розсуд за вказаних обставин та проводити додаткову перевірку документів про походження товару після отримання результатів такої перевірки компетентним органом заявленої декларантом країни походження товару.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 квітня 2022 року у справі № 260/2805/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103914567>.

2.2.3. Про правову природу дозволу на переробку під час ввезення товару на територію, де проводилася АТО

Дозвіл на переробку є письмовим дозволом митниці на поміщення товарів у митний режим переробки на митній території або митний режим переробки за межами митної території, а не документом дозвільного характеру, на який поширюється дія статті 5 Закону України від 02 вересня 2014 року № 1669-VII «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 квітня 2022 року у справі № 812/1159/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104044887>.

2.3. Митні режими

2.3.1. Про використання пільгового (преференційного) режиму зони вільної торгівлі під час ввезення товарів на митну територію України

Використання пільгового (преференційного) режиму зони вільної торгівлі під час ввезення товарів на митну територію України можливе, якщо дотримано три основні умови: імпортований в Україну товар походить з країн Європейського Союзу; супроводжується документами, що підтверджують країну походження товару; транспортується з Європейського Союзу безпосередньо в Україну. Поза межами юрисдикції судів перебуває питання про зобов'язання відновити режим вільної торгівлі до товару, що пройшов процедуру митного оформлення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 липня 2022 року у справі № 815/2656/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105465868>.

2.3.2. Про підстави для незастосування сертифікатів EUR.1 з метою надання товарам преференційного режиму

Якщо компанія-експортер товару отримала сертифікати EUR.1 декларативно (повідомивши компетентні органи іноземної країни про походження товарів з території Європейського Союзу), але під час перевірки документально не змогла підтвердити походження вказаних товарів, то хоча сертифікати EUR.1 і вважаються дійсними (видавалися), проте вони не пройшли належну перевірку, а тому не можуть застосовуватися для надання товарам преференційного режиму.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 серпня 2022 року у справі № 460/8509/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105693419>.

2.3.3. Про завершення митного режиму транзиту

Приписи Митного кодексу України не суперечать вимогам Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур, які вказують на те, що мито не сплачується лише при виконанні умов транзиту митної служби, а також що обов'язково встановлюється достатній для транзитної операції строк транзиту, а митний транзит завершується представленням товару митному органу призначення у встановлений строк. Для продовження строку транзиту відповідна особа має звернутися з проханням до митного органу, зазначаючи причини, які митний орган може визнати обґрунтованими.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 вересня 2022 року у справі № 802/18/18-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106264210>.

2.3.4. Про митний режим тимчасового ввезення флексітанку з умовним повним звільненням його від оподаткування митними платежами

Флексітанк (зворотне допоміжне обладнання, яке встановлюється у 20-ти футових універсальних контейнерах) є додатковим пристосуванням та обладнанням для контейнерів. Правомірним є декларування в митній декларації товару «флексітанки чотиришарові, з еластичної високоміцної поліетиленової плівки» в митному режимі тимчасового ввезення з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 листопада 2022 року у справі № 324/579/17 (2-а/324/24/2017) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107291146>.

РОЗДІЛ II. Справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо захисту соціальних прав

1. Справи щодо містобудування та архітектурної діяльності

1.1. Про обставини, за яких можливе проведення реконструкції горищ у м. Львові за відсутності згоди мешканців будинку

З огляду на те, що горище вважалось аварійним, непридатним до нормальної експлуатації, в силу приписів пункту 1.15 Положення про порядок проведення переобладнання горищ на мансардні поверхи або надбудов у житлових будинках на території м. Львова з метою ремонту дахів та розширення житлового фонду (Положення № 442), при проведенні реконструкції горища під мансардний поверх згода мешканців будинку не вимагалася.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 лютого 2022 року у справі № 1304/10452/12 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103128751>.

1.2. Про можливість використання земельної ділянки із цільовим призначенням землі житлової та громадської забудови як для житлової забудови, так і для розміщення громадських будівель

Земельна ділянка, надана особі в користування на праві оренди, за цільовим призначенням належить до земель житлової та громадської забудови й може використовуватися як для житлової забудови, так і для розміщення громадських будівель.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 9 червня 2022 року у справі № 460/2596/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104694513>.

1.3. Про можливість використання земельної ділянки із цільовим призначенням для розміщення адміністративно-господарських будівель для будівництва багатоквартирного житлового будинку

Обраний власником / користувачем вид використання земельної ділянки не має виходити за межі певної категорії та має бути обраний з урахуванням містобудівної документації. Відповідно до Класифікації видів цільового призначення земель, затвердженої наказом Державного комітету України із земельних ресурсів від 23 липня 2010 року № 548, землі, які використовуються для розміщення житлової забудови (житлові будинки, гуртожитки, господарські будівлі та інше) належать до землі житлової забудови й до категорії земель житлової і громадської забудови. Отже, використання земельної ділянки для будівництва багатоквартирного житлового будинку, а не для розміщення адміністративно-господарських будівель не виходить за межі категорії «землі житлової та громадської забудови».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 липня 2022 року у справі № 821/377/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105247866>.

1.4. Про застосування законодавства щодо здійснення перевірки дотримання суб'єктом містобудівної діяльності вимог у сфері охорони культурної спадщини

Під час здійснення охорони культурної спадщини уповноважені органи державної влади керуються у своїй діяльності приписами спеціального закону, а саме Закону України «Про охорону культурної спадщини», зокрема якщо предметом охоронних заходів є забезпечення збереження характерних властивостей об'єкта культурної спадщини.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 липня 2022 року у справі № 1.380.2019.006107 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105203411>.

1.5. Про умови відведення земельних ділянок для провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів

Системний аналіз положень Земельного кодексу України та Податкового кодексу України дає підстави для висновку, що відведення для організації і провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів спеціальних земельних ділянок, перелік яких затверджується відповідним органом місцевого самоврядування, має здійснюватися з урахуванням норм Земельного кодексу України щодо порядку формування земельної ділянки.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 5 липня 2022 року у справі № 420/5690/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105086245>.

2. Справи з питань здійснення публічно-владних управлінських функцій із розпорядження земельними ділянками; землеустрою; державної експертизи землевпорядної документації; регулювання земельних відносин

2.1. Про незаконність відмови особі в наданні дозволу на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки згідно зі списком черговості

Відмова особі в наданні дозволу на розробку проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки з причини надання такого дозволу іншій особі та на підставі рекомендацій постійної депутатської комісії міської ради з питань містобудування, житлово-комунального господарства, інфраструктури, комунальної власності, енергозбереження та земельних відносин щодо надання земельних ділянок згідно зі списком черговості подання заяв є незаконною відповідно до частини сьомої статті 118 Земельного кодексу України, яка передбачає вичерпний перелік таких підстав.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду у складі судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав Касаційного адміністративного суду від 18 травня 2022 року у справі № 154/3345/16 можна ознайомитися за посиланням – <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/104361505>.

2.2. Про законні підстави відмови в погодженні проекту землеустрою

Ненабрання необхідної більшості голосів депутатів не може бути підставою для законної відмови у погодженні проекту землеустрою відповідно до норм Земельного кодексу України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 січня 2022 у справі № 200/13539/19-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103027846>.

2.3. Про можливість проведення інвентаризації земельної ділянки після затвердження проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки у власність / користування

Законодавство України не передбачає заборони проведення інвентаризації земельної ділянки після затвердження проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки у власність / користування, адже інвентаризація земельної ділянки відповідно до статті 35 Закону України «Про землеустрій» не змінює та не встановлює прав власності / користування на земельну ділянку, а лише спрямована на усунення недоліків такої земельної ділянки.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 травня 2022 року у справі № 808/1864/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104257974>.

2.4. Про суб'єктну належність обов'язку щодо замовлення та організації розроблення детального плану території

З аналізу норм Порядку розроблення містобудівної документації (Порядок № 290) випливає, що замовлення та організація розроблення детального плану території покладається на суб'єкта владних повноважень.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 червня 2022 року у справі № 620/554/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104677497>.

2.5. Про відсутність в органів територіальної громади обов'язку щодо добудови об'єктів незавершеного будівництва за кошти місцевого бюджету

Підпунктом 11 пункту «а» частини першої статті 31 Закону України «Про місцеве самоврядування» не визначено обов'язку та повноважень, зокрема, виконавчого органу міської ради добудовувати об'єкти незавершеного будівництва за кошти місцевого бюджету, а передбачено його обов'язок вчиняти дії щодо організації роботи, пов'язаної із завершенням будівництва багатоквартирних житлових будинків, що споруджувалися із залученням коштів фізичних осіб, у разі неспроможності забудовників продовжувати таке будівництво.

Наведена норма права не конкретизує, які дії підпадають під визначення «організація роботи, пов'язаної із завершенням будівництва багатоквартирних житлових будинків».

Для правильного застосування положень підпункту 11 пункту «а» частини першої статті 31 Закону № 280/97-ВР в кожному конкретному випадку слід досліджувати обставини в розрізі характеру дій, які були вчинені органом місцевого самоврядування, з метою виконання наведених положень Закону, враховуючи відсутність чіткого нормативно-правового порядку, який закріплює механізм, конкретні повноваження та порядок вчинення органом місцевого самоврядування відповідних дій.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 листопада 2022 року у справі № 280/3841/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107370320>.

2.6. Про випадки застосування меж і режимів використання зон охорони пам'яток історичних ареалів

Межі історичних ареалів визначаються спеціальною науково-проектною документацією під час розроблення історико-архітектурних опорних планів цих населених місць. Визначені науково-проектною документацією межі історичних ареалів погоджує відповідний орган місцевого самоврядування та затверджує Міністерство культури.

Отже, межі й режими використання зон охорони пам'яток історичних ареалів можуть застосовуватися лише в разі їх затвердження центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 30 листопада 2022 року у справі № 240/9838/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107631274>.

3. Справи щодо дозвільної системи у сфері господарської діяльності; ліцензування видів господарської діяльності; нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності; реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності; розроблення і застосування національних стандартів, технічних регламентів та процедур оцінки відповідності

3.1. Про право прокурора на звернення до адміністративного суду з позовом для захисту інтересів держави у сфері дотримання процедури надання спеціального дозволу на користування надрами

Звернення прокурора до суду в порядку адміністративного судочинства відповідає меті захисту суспільного інтересу – інтересів держави, що охоплюють і інтереси певної територіальної громади, у сфері дотримання органами державної влади, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами вимог законодавства про надра й установленого порядку надання спеціального дозволу на користування надрами, а тому за відсутності державного органу, уповноваженого на звернення з відповідним позовом до суду, прокурор, звертаючись до суду з позовом, діє відповідно до вимог статті 53 КАС України та частини третьої статті 23 Закону України «Про прокуратуру».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 29 листопада 2022 року у справі № 240/401/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107599033>.

3.2. Про поширення пропорції між українськими та іноземними передачами також на фільми

Передачі як складові програм є інформаційними продуктами та, як і фільми, належать до категорії аудіовізуальних творів / продуктів. Таким чином, частина четверта статті 28 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» визначає пропорції між українськими та іноземними передачами, у тому числі фільмами.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 січня 2022 року у справі № 826/12838/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103034230>.

3.3. Про дискреційні повноваження Держпродспоживслужби щодо підтвердження міжнародного сертифіката

Аналіз положень Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» дає підстави для висновку, що в ході консультацій із компетентним органом, який видав міжнародний сертифікат, може бути підтверджена його прийнятність, так і Держпродспоживслужба може визнати сертифікат неприйнятним. У разі прийнятності сертифіката вантаж підлягає фізичній перевірці, а в разі неприйнятності – особі, відповідальній за вантаж, відмовляють у його ввезенні на митну територію України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 лютого 2022 року у справі № 1.380.2019.001439 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103128805>.

3.4. Про одну з підстав скасування припису, постановленого за наслідками здійснення державного нагляду (контролю)

Держгеонадра не позбавлене можливості в інший спосіб, аніж шляхом оформлення припису, усувати наслідки недобросовісної та протиправної поведінки надрокористувача (перевищення показників видобутку корисних копалин у відповідні періоди), відновлювати законність у відносинах щодо користування надрами і вчиняти заходи, спрямовані на недопущення в майбутньому цих дій, вимагати відшкодування заподіяної шкоди, проте метою припису є саме усунення порушень, якщо такі порушення фактично мали місце під час проведення перевірки і їх можливо усунути.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 квітня 2022 року у справі № 1340/3623/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104025990>.

3.5. Про підстави кваліфікації розповсюджувача продукції як особи, котра ввела продукцію в обіг

Розповсюджувач може бути визнаний особою, що ввела продукцію в обіг, лише у випадку ненадання ним документації, що дає змогу встановити найменування та місцезнаходження виробника або особи, яка поставила йому цю продукцію, а отже неможливості ідентифікації органом ринкового нагляду такої особи.

У випадку надання розповсюджувачем інформації щодо виробника або особи, яка поставила йому продукцію, орган ринкового нагляду зобов'язаний вжити заходів щодо перевірки такої інформації з метою ідентифікації цієї особи.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 квітня 2022 року у справі № 1440/2024/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103944059>.

3.6. Про законодавчо визначені критерії щодо інформації про продукцію

Інформація про продукцію, визначена частиною першою статті 15 Закону України «Про захист прав споживачів», повинна бути розміщена чітко та розбірливо, щоб сформувати у споживача чітке уявлення про продукцію, виробника, склад, якість, термін придатності тощо.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 квітня 2022 року у справі № 160/1652/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104026073>.

3.7. Про випадки необхідності здійснення позапланової перевірки Національною радою з питань телебачення і радіомовлення

Для перевірки виконання ліцензіатом рішень та/або приписів Національної ради з питань телебачення і радіомовлення щодо усунення порушень вимог законодавства та/або умов ліцензії, виданих за результатами проведених перевірок, необхідне здійснення позапланової перевірки.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 4 травня 2022 року у справі № 826/17714/15 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104177982>.

3.8. Про один із чинників, який може свідчити про небезпечність нехарчової продукції

Нехарчова продукція вважається безпечною, якщо вона не становить жодного ризику чи становить лише мінімальні ризики, зумовлені використанням такої продукції, зокрема, за умови відповідності такої продукції національним стандартам, гармонізованим із відповідними європейськими стандартами, технічним регламентам, очікуванням споживачів (користувачів) щодо безпечності продукції за звичайних або обґрунтовано передбачуваних умов її використання, у тому числі з урахуванням особливостей використання такої продукції певними категоріями осіб.

Отже, побутова техніка, інша нехарчова продукція, щодо якої немає повної та вичерпної інформації про безпечність її використання, застереження стосовно споживання чи використання продукції певними категоріями населення (дітьми, вагітними жінками, людьми похилого віку тощо), а також інформації про інші важливі попередження щодо способу та особливостей її використання, не може вважатися безпечною, оскільки може становити загрозу для життя та здоров'я особи при недотриманні відповідних умов і застережень з її використання.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 вересня 2022 року у справі № 440/539/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106116390>.

3.9. Про правові наслідки для ліцензіата за невиконання розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов провадження господарської діяльності та повторного допущення їх порушення

Складання акта про невиконання розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов провадження виду господарської діяльності й акта про повторне порушення ліцензіатом ліцензійних умов за результатами проведення заходу контролю мають різні правові наслідки для ліцензіата.

Аналіз статті 16 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» свідчить про те, що вказана норма визначає процедури зупинення та анулювання ліцензії, які є різними за своєю суттю і застосовуються до ліцензіата за порушення ним ліцензійних умов послідовно з метою надання ліцензіату можливості усунути порушення, що стали підставою для зупинення дії ліцензії повністю або частково.

Анулювання ліцензії – крайній захід, що застосовується до ліцензіата, зокрема в разі неусунення ним протягом строку повного або часткового зупинення дії ліцензії підстав, що стали причиною для її повного або часткового зупинення, про що складається відповідний акт, а також вчинення ліцензіатом повторного порушення ліцензійних умов, а саме вчинення таким ліцензіатом протягом року з дня видання органом ліцензування розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов нового порушення однієї чи більше вимог ліцензійних умов, щодо яких видавалося таке розпорядження, про що також складається відповідний акт. Водночас повторність порушення ліцензійних умов кваліфікується, якщо ліцензіат протягом року з дня видання органом ліцензування розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов вчиняє нове порушення однієї або декількох вимог ліцензійних умов, щодо яких видавалося таке розпорядження та які були усунуті ліцензіатом на виконання вказаного розпорядження чи у зв'язку із зупиненням ліцензії, оскільки неусунення ліцензіатом протягом строку повного або часткового зупинення дії ліцензії підстав, що стали причиною для її повного або часткового зупинення, є окремою підставою для анулювання ліцензії.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 жовтня 2022 року у справі № 200/7428/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106839104>.

3.10. Про підстави для анулювання ліцензії на право роздрібної торгівлі паливом

Аналіз частини сорок сьомої статті 15 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» свідчить про те, що вона містить конкретні умови щодо її застосування, зокрема, наявність інформації від уповноважених органів щодо непогодження / невидання документів, копії яких подані разом із заявою на отримання ліцензії. Тобто інформація органу має стосуватися конкретно визначених документів та такі

документи має подавати особа при отриманні ліцензії. Те саме стосується і підстави для анулювання ліцензії в разі встановлення факту подання недостовірних даних у документах, оскільки такі документи мають бути саме подані особою для отримання ліцензії.

Тобто відповідальність суб'єкта у вигляді анулювання ліцензії може мати місце тоді, коли контролюючим органом достовірно встановлено, що конкретний документ, наявний серед інших документів, які подавали разом із заявою для отримання ліцензії, насправді не видавався відповідним органом, отже є підробленим (сфальшованим) або містить недостовірну інформацію. Тоді ж коли суб'єкт взагалі не подавав певний документ, вказані норми як підстави для анулювання ліцензії застосовані бути не можуть.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 1 листопада 2022 року у справі № 560/377/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107064479>.

4. Справи у сфері державного регулювання ринків фінансових послуг, у тому числі щодо операцій із цінними паперами

4.1. Про підстави ухвалення суб'єктом рішення про відмову в погодженні набуття істотної участі у професійному учаснику фондового ринку

У підпунктах 3 та 4 пункту 7 розділу V Порядку погодження наміру набуття або збільшення особою істотної участі у професійному учаснику фондового ринку, затвердженого рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 13 березня 2012 року № 394, наведено підстави для прийняття рішення Комісії про відмову в погодженні набуття істотної участі або збільшення істотної участі у професійному учаснику фондового ринку. Водночас обставина відповідності зацікавленої особи критерію здатності надати додаткову фінансову підтримку фінансовій установі прямо не зарахована законодавцем до підстав для прийняття рішення про відмову у видачі письмового погодження набуття або збільшення істотної участі у фінансовій установі.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 травня 2022 року у справі № 820/5046/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104466993>.

4.2. Про обставини, які свідчать про недопуск органу ліцензування до проведення перевірки

Відмова в проведенні перевірки – це протиправні дії або бездіяльність ліцензіата, що мають наслідком неможливість проведення перевірки. Зважаючи на те, що в такий спосіб ліцензіат фактично уникає державного контролю (нагляду) у сфері ліцензування, закон встановлює сувору санкцію за це правопорушення – анулювання ліцензії.

Недопуском ліцензіатом органу ліцензування до проведення перевірки слід вважати такі обставини (у сукупності), що фактично унеможливили здійснення перевірки визначених питань та встановлення стану додержання ліцензіатом вимог ліцензійних умов. Якщо ж здійснити перевірку діяльності та встановити дійсний стан додержання ліцензіатом вимог ліцензійних умов за наданими документами вдалося, то ненадання окремих документів, відсутніх у ліцензіата, не можна вважати недопуском органу ліцензування до перевірки.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 жовтня 2022 року у справі № 400/3059/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106915072>.

5. Справи щодо реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики

5.1. Про обумовлену законодавством вимогу щодо іграшок, які вводяться в обіг на території України, відповідати вимогам Технічного регламенту № 151

На території України введені в обіг іграшки мають відповідати вимогам Технічного регламенту безпечності іграшок, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2018 року № 151, про що свідчить нанесення знака відповідності технічним регламентам згідно із загальними принципами маркування, установленими законом.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 лютого 2022 року у справі № 160/643/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103127833>.

5.2. Про обов'язок споживача природного газу укласти договір розподілу природного газу

Закон України «Про ринок природного газу» не містить прямої та однозначної норми щодо того, хто саме повинен бути замовником послуг із розподілу газу. Однак видається очевидним, що такий договір має бути укладено й що незалежно від того, хто є замовником (постачальник чи споживач), витрати на послуги з розподілу газу врешті-решт буде нести споживач.

Таким чином, отримання і споживання природного газу побутовими споживачами України забезпечується двома послугами: постачанням природного газу та його розподілом, на отримання яких у побутового споживача повинні бути укладені два окремі договори – на постачання природного газу (укладається побутовим споживачем із постачальником, який має відповідну ліцензію) і на розподіл природного газу (укладається побутовим споживачем як Замовником послуги розподілу з відповідним Оператором ГРМ, що має відповідну ліцензію на провадження діяльності в межах території, де розташований відповідний об'єкт споживача).

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 червня 2022 року у справі №640/9828/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104794018>.

5.3. Про розмір ставок портових зборів для суден, які виконують рейси в каботажному плаванні під іноземним прапором

Керуючись визначеннями, наведеними в нормах статей 131, 132 Кодексу торговельного мореплавства України та статті 97 Митного кодексу України, до внутрішніх (каботажних) перевезень неможливо застосовувати ставки корабельного збору для міжнародних перевезень, адже згідно з наведеним визначенням міжнародних перевезень вони здійснюються виключно між портами України й міжнародними портами (тобто обов'язковою умовою для застосування цієї ставки збору є захід (вихід) судна в закордонний порт). Натомість у поданому випадку за визначенням, наведеним у статті 131 Кодексу торговельного мореплавства України та статті 97 Митного кодексу України, каботажні перевезення здійснюються виключно між внутрішніми портами України.

Аналіз вказаної норми й Порядку справляння та розмірів ставок портових зборів, затверджених наказом Міністерства інфраструктури України від 27 травня 2013 року № 316, свідчить про те, що для суден, які виконують рейси в каботажному плаванні під іноземним прапором за відповідним дозволом Міністерства інфраструктури України, ставки корабельного збору чинним законодавством не встановлені. Отже, надавши дозволи на використання суден під іноземними прапорами для здійснення каботажних перевезень, держава допустила на свій внутрішній ринок іноземних суб'єктів господарювання та прирівняла їх у правах із суб'єктами господарювання, які використовують для здійснення каботажних перевезень судна під Державним прапором України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 жовтня 2022 року у справі № 815/6436/15 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106915070>.

6. Справи зі спорів у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень

6.1. Про умови скасування державної реєстрації земельної ділянки в Державному земельному кадастрі

Скасування державної реєстрації земельної ділянки здійснюється в разі, коли речове право на земельну ділянку не зареєстровано з вини заявника, тобто особи, за заявою якої проводилася державна реєстрація земельної ділянки в Державному земельному кадастрі. Тобто підставою для скасування державної реєстрації земельної ділянки в Державному земельному кадастрі є наявність вини з боку особи, за заявою якої вносилися відомості до Державного земельного кадастру про земельну ділянку.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 5 травня 2022 року у справі № 819/375/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104191459>.

7. Справи щодо охорони навколишнього природного середовища

7.1. Про відмінність між видами відповідальності в господарській діяльності за їхнім функціональним призначенням

Стягнення збитків, заподіяних порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища, є видом майнової відповідальності учасника господарських відносин, а застосування заходів реагування у сфері державного нагляду (контролю) у вигляді обмеження або зупинення діяльності суб'єкта господарювання – це один із видів адміністративно-господарських санкцій.

Водночас різними є і підстави для застосування таких видів відповідальності, зокрема передумовою для настання відповідальності у вигляді відшкодування шкоди / збитків є їх фактичне завдання внаслідок порушення встановлених правил здійснення господарської діяльності, а підставою для застосування такої санкції, як обмеження або зупинення господарської діяльності, є її здійснення з порушенням екологічних вимог і наявність нерозривного зв'язку із загрозою життю та здоров'ю людей.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 серпня 2022 року у справі № 340/2687/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105667727>.

7.2. Про вимоги до ліцензіата, який має намір провадити господарську діяльність із поводження з небезпечними відходами

Положення Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» № 1264-XII та пункту 8 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 13 липня 2016 року № 446, вимагає наявності в посадових осіб ліцензіата екологічних знань, а не обов'язкової наявності вищої освіти в галузі екології.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 29 вересня 2022 року у справі № 160/3974/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106515936>.

8. Справи зі спорів щодо реалізації публічної політики у сферах соціального захисту громадян та публічної житлової політики

8.1. Про неправомірність відмови у призначенні субсидії за житлово-комунальні послуги у зв'язку з відсутністю реєстрації місця проживання

Відсутність реєстрації місця проживання особи в належному їй житловому приміщенні не може бути підставою для відмови у призначенні субсидії за житлово-комунальні послуги, оскільки Положення про порядок призначення та надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних

послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 1995 року № 848, не пов'язує можливість її призначення з такими обставинами, а пункт 5 цього Положення містить виключний перелік підстав для такої відмови.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 квітня 2022 року у справі № 401/676/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104026185>.

8.2. Про обов'язок військової частини після переміщення військовослужбовця на нове місце служби проводити перевірку вислуги років для виплати відповідної надбавки

Після переміщення військовослужбовця на нове місце служби до військової частини кадровий (стройовий) підрозділ цієї частини проводить перевірку вислуги років для виплати надбавки за вислугу років та складає відповідний висновок.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 липня 2022 року у справі № 820/2720/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105358894>.

8.3. Про право військовослужбовця, звільненого в запас у зв'язку із закінченням строку дії контракту, на грошову компенсацію за належне йому для отримання жиле приміщення

Держава взяла на себе обов'язок забезпечення військовослужбовців (військовослужбовців запасу) жилими приміщеннями або за їхнім бажанням грошовою компенсацією за належне їм для отримання жиле приміщення, зокрема військовослужбовців, які мають вислугу на військовій службі 20 років і більше, на підставах, у межах норм і відповідно до вимог, встановлених ЖК України, іншими законами, в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Військовослужбовці, які мають вислугу на військовій службі 20 років і більше, та члени їхніх сімей мають право на отримання житла, а отже і на грошову компенсацію, в тому числі й у разі звільнення в запас чи відставку за віком, станом здоров'я, а також у зв'язку із скороченням штатів або проведенням інших організаційних заходів, у разі неможливості їх використання на військовій службі, крім випадків, передбачених пунктом 30 Порядку забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житловими приміщеннями, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 серпня 2006 року № 1081.

У словосполученні «звільнення з військової служби у запас або у відставку за віком, станом здоров'я», що міститься в пункті 9 статті 12 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» № 2011-ХІІ, такі умови, як вік і стан здоров'я, належать виключно до поняття «звільнення у відставку» як варіанта (способу) звільнення з військової служби і жодним чином не до поняття «звільнення у запас».

У разі звільнення військовослужбовця в запас у зв'язку із закінченням строку дії контракту та наявністю в нього більше від 20 років календарної вислуги

за відсутності підстав для зняття його з обліку, наведених у пункті 30 Порядку № 1081, за такою особою зберігається право на перебування на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, а отже і право на грошову компенсацію за належне їй для отримання жиле приміщення відповідно до вимог пункту 9 статті 12 Закону № 2011-XII та Порядку визначення розміру і надання військовослужбовцям та членам їх сімей грошової компенсації за належне їм для отримання жиле приміщення № 728.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 серпня 2022 року у справі № 260/764/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105667599>.

8.4. Про наявність в особи, яка постраждала внаслідок Чорнобильської катастрофи, права на виплату одноразової грошової допомоги після отримання одноразової компенсації

Отримання особою одноразової компенсації відповідно до Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» не позбавляє її права отримати одноразову грошову допомогу, передбачену Законом України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 1 вересня 2022 року у справі № 480/762/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106038988>.

8.5. Про право ветерана органів внутрішніх справ на реалізацію пільг щодо санаторно-курортного забезпечення незалежно від отримання пенсії за вислугу років

Факт неотримання особою, яка є ветераном органів внутрішніх справ, пенсії за Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» не виключає можливості санаторно-курортного лікування такої особи в санаторіях Міністерства внутрішніх справ України, оскільки Закон України «Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист» пов'язує реалізацію пільг щодо такого санаторно-курортного забезпечення виключно з наявністю в особи статусу ветерана й не містить жодних додаткових вимог для такого забезпечення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 вересня 2022 року у справі № 819/1275/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106264088>.

8.6. Про забезпечення права осіб з інвалідністю на нарахування і виплату компенсації на транспортне обслуговування в належному розмірі

Компенсація на транспортне обслуговування є гарантованою державою виплатою для створення умов для усунення обмежень життєдіяльності осіб

з інвалідністю, відновлення і компенсації їхніх порушених або втрачених здатностей до побутової, професійної, суспільної діяльності, яка призначається на підставі висновку медикосоціальної експертної комісії про наявність у осіб з інвалідністю медичних показань для забезпечення їх автомобілем і заяви особи з інвалідністю. Виплата цієї компенсації здійснюється до одержання особою з інвалідністю, законним представником дитини з інвалідністю спеціального автотранспорту, після чого таким особам виплачується грошова компенсація на бензин, ремонт і технічне обслуговування автомобіля.

Зменшення розміру компенсації на транспортне обслуговування через зміну механізму його обчислення вказує на порушення державою конвенційних зобов'язань, узятих на себе у зв'язку з ратифікацією Конвенції про права осіб з інвалідністю та Європейською соціальною хартією (переглянутою), оскільки не узгоджується із взятими Україною на себе зобов'язаннями сприяти індивідуальній мобільності осіб з інвалідністю вибраним ними способом, у вибраний ними час і за доступною ціною; а також сприяти їхній всебічній соціальній інтеграції та участі в житті суспільства, зокрема, шляхом вжиття заходів, включно з технічною допомогою, що спрямовані на усунення перешкод для спілкування і пересування та надають доступ до транспорту, житла, культурної діяльності й відпочинку.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 жовтня 2022 року у справі № 260/4268/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106839114>.

8.7. Про виплату одноразової грошової допомоги в більшому розмірі у зв'язку із зміною причинного зв'язку захворювання, отриманого поліцейським, на підставі судового рішення, а не за наслідком повторного медичного огляду медико-соціальної експертної комісії

Зміна причинного зв'язку захворювання, отриманого поліцейським, з «одержаного в період проходження служби в органах внутрішніх справ» на «пов'язане з виконанням службових обов'язків», що відбулася на підставі виконання судового рішення, а не за наслідком повторного медичного огляду медико-соціальної експертної комісії, свідчить про те, що право на отримання одноразової грошової допомоги виникає в особи, коли їй уперше було встановлено групу інвалідності.

У такому разі особа має право на виплату одноразової грошової допомоги в більшому розмірі, оскільки його травма і захворювання були отримані під час виконання службових обов'язків.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 листопада 2022 року у справі № 380/8892/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107217788>.

8.8. Про відповідність квартирному обліку внутрішньо переміщеної особи із числа учасників бойових дій як обов'язкової вимоги для отримання компенсації за належні для отримання жилі приміщення

Для внутрішньо переміщених осіб із числа учасників бойових дій передбачено окремий визначений законодавством порядок прийняття на квартирний облік. Зокрема, особливістю вказаного порядку є те, що такі особи беруться на квартирний облік у населеному пункті в межах території обслуговування органу соціального захисту населення, в якому вони перебувають на обліку як внутрішньо переміщені особи.

Отже, відповідність квартирному обліку внутрішньо переміщеної особи із числа учасників бойових дій як особи, що має спеціальний статус, є обов'язковою вимогою для отримання компенсації за належні для отримання жилі приміщення згідно з Порядком виплати грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, затвердженим Кабінетом Міністрів України, та має узгоджуватись із приписами Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм житлових приміщень

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 листопада 2022 року у справі № 826/10728/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107249482>.

8.9. Про право на отримання одноразової грошової допомоги членами сім'ї померлого військовослужбовця

Право на отримання одноразової грошової допомоги членами сім'ї померлого військовослужбовця не залежить від наявності в нього на момент смерті статусу військовослужбовця, а безпосередньо пов'язане з наявністю зв'язку між смертю особи та захворюванням, отриманим під час виконання ним обов'язків військової служби.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 листопада 2022 року у справі № 820/3834/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107354321>.

8.10. Про право особи на отримання одноразової грошової допомоги внаслідок отримання інвалідності, встановленої поза межами визначеного законодавством тримісячного терміну

Встановлена судовим рішенням бездіяльність військового комісаріату, наслідком якої стала неможливість отримання особою відповідних документів військоволікарської комісії та медико-соціальної експертної комісії в тримісячний термін після отримання травми під час проходження військових зборів, порушує право особи на звернення до компетентного органу з питанням про виплату грошової допомоги. Враховуючи вказану обставину, особа має право на отримання грошової допомоги внаслідок

отримання інвалідності, встановленої поза межами визначеного пунктом 6 частини другої статті 16 Закону України «Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» тримісячного терміну.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 грудня 2022 року у справі № 120/3395/20-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107984250>.

8.11. Про неможливість індексації одноразової грошової допомоги, виплаченої на підставі статті 16 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»

Одноразова грошова допомога, виплачена на підставі статті 16 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», не підлягає індексації, оскільки вказана допомога має разовий характер і не включена ані Законом України «Про індексацію грошових доходів населення», ані Порядком проведення індексації грошових доходів населення, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17 липня 2003 року № 1078, до виплат, які підлягають індексації.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 грудня 2022 року у справі № 640/14757/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108129527>.

9. Справи щодо загальнообов'язкового державного пенсійного страхування

9.1. Про призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника, який працював на посадах, віднесених до посад державних службовців

Непрацездатні члени сім'ї померлого годувальника, які були на його утриманні, мають право на призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника на підставі статті 37 Закону України від 16 грудня 1993 року № 3723-XII «Про державну службу» за наявності таких умов: 1) смерть годувальника настала у період перебування на державній службі; 2) стаж державної служби померлого годувальника становив не менше 10 років на день набрання чинності (01 травня 2016 року) Законом України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 січня 2022 року у справі № 681/1009/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103028002>.

9.2. Про можливість урахувати при призначенні пенсії заробіток, отриманий за межами України

Можливість врахувати при призначенні пенсії заробіток, отриманий за межами України, залежить від сплати страхових внесків до Пенсійного фонду України за цей період.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 лютого 2022 року у справі № 755/139/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103402223>.

9.3. Про особливості зарахування до страхового стажу особи періоду перебування на обліку в центрі зайнятості

Виплата допомоги по безробіттю та перебування на обліку безробітних самостійними процедурами з окремими строками й підставами для їх початку та припинення. До страхового стажу особи, яка перебувала на обліку в центрі зайнятості як безробітна, зараховується лише період, протягом якого особа отримувала допомогу по безробіттю, а не весь період перебування особи на обліку в центрі зайнятості як безробітної.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 квітня 2022 року у справі № 638/7217/16-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104026198>.

9.4. Про обов'язкову умову для проведення індексації пенсії

Обов'язковою умовою для проведення індексації пенсії є подання позивачем довідки підприємства, де він працює, у якій зазначається розмір оплати праці, проіндексована її сума й сума індексації, з урахуванням тих обставин, що заробітна плата працюючого пенсіонера не буде перевищувати прожиткового мінімуму, встановленого для працездатної особи.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 4 травня 2022 року у справі № 369/3365/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104177524>.

9.5. Про умови отримання грошової допомоги при виході на пенсію за Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»

Для отримання визначеної пунктом 7-1 розділу «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» грошової допомоги при виході на пенсію за цим Законом особа має дотриматися таких вимог:

- станом на день досягнення пенсійного віку працювати в установах державної або комунальної форми власності на посадах, робота на яких дає право на призначення пенсії за вислугу років відповідно до пунктів «е»–«ж» статті 55 Закону України «Про пенсійне забезпечення»;
- пенсія має призначатися особі вперше (тобто особи, які отримували пенсію раніше і з будь-яких причин перестали її отримувати право на зазначену грошову допомогу втратили);
- станом на день звернення за призначенням пенсії особа повинна мати страховий стаж на зазначених вище посадах (для чоловіків – 35 років, для жінок – 30 років).

У разі якщо на день досягнення пенсійного віку особа не має відповідного спеціального стажу, то така особа може «відтермінувати» реалізацію свого права виходу на пенсію задля набуття спеціального стажу, необхідного для отримання грошової допомоги.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 червня 2022 року у справі № 200/854/19-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104793895>.

9.6. Про визначення коефіцієнта заробітної плати для перерахунку пенсії особі, яка після призначення пенсії продовжила працювати

Чинне законодавство не наділяє орган Пенсійного фонду України правом самостійно змінювати періоди страхового стажу, за які взято заробітну плату для обчислення розміру пенсії при її призначенні або останньому перерахунку.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 29 червня 2022 року у справі № 160/1052/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105024691>.

9.7. Про порядок підтвердження трудового стажу померлого годувальника за відсутності документів про наявний стаж його роботи

За відсутності документів про наявний стаж роботи й неможливості одержання їх унаслідок браку архівних даних з інших причин, окрім неможливості їх одержання у зв'язку з воєнними діями, стихійним лихом, аваріями, катастрофами або іншими надзвичайними ситуаціями, враховуючи специфіку пенсії у зв'язку з втратою годувальника, оскільки за її призначенням звертається непрацездатний член сім'ї померлого годувальника, який був на його утриманні, а не сам годувальник, трудовий стаж годувальника може бути встановлено на підставі показань не менше ніж двох свідків, які б знали годувальника за спільною з ним роботою на одному підприємстві, в установі, організації (в тому числі колгоспі) або в одній системі і мали документи про свою роботу за час, щодо якого вони підтверджують роботу.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 9 серпня 2022 року у справі № 380/1772/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105649762>.

9.8. Про наявність у дитини, народженої в результаті штучного запліднення, що відбулося після спливу 10 місяців після смерті батьків (одного з батьків), які є годувальниками, права на отримання пенсії у зв'язку з втратою годувальника

Право дитини, народженої в результаті штучного запліднення, що відбулося після спливу 10 місяців після смерті батьків (одного з батьків), які в розумінні статті 36 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» є годувальниками, на отримання пенсії у зв'язку з втратою годувальника як складова частина права на соціальний захист, яке гарантується, в тому числі, міжнародними зобов'язаннями України, не може залежати від часу її народження, оскільки таке народження може відбутись і після спливу 10 місяців після смерті годувальника.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 жовтня 2022 року у справі № 420/5/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106840444>.

10. Справи щодо загальнообов'язкового державного соціального страхування

10.1. Про обов'язок Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності здійснювати фінансування страхувальників-роботодавців у встановлені законодавством строки

Чинним законодавством України не встановлено права Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності не здійснювати фінансування страхувальників-роботодавців для надання матеріального забезпечення найманим працівникам протягом десяти робочих днів після надходження заяви від страхувальників-роботодавців з підстави непроведення перевірки, несвоечасного проведення чи призупинення позапланової перевірки. У разі надмірної сплати нарахованих застрахованим особам сум матеріального забезпечення такі кошти можуть бути стягнуті в судовому порядку.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 червня 2022 року у справі № 816/826/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104904108>.

10.2. Про безспірний порядок стягнення простроченої заборгованості зі сплати страхових внесків на випадок безробіття на підставі рішення територіального органу Державної служби зайнятості

Рішення територіального органу Державної служби зайнятості про стягнення простроченої заборгованості зі сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття, не оскаржене роботодавцем у порядку, встановленому Інструкцією про порядок обчислення і сплати внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття, затвердженою наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 18 грудня 2000 року № 339, або в судовому порядку, є обов'язковим до виконання.

Таке рішення не може бути оскаржене роботодавцем в межах позову територіального органу Державної служби зайнятості про стягнення простроченої заборгованості зі сплати страхових внесків.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 2 серпня 2022 року у справі № 805/1290/17-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105533304>.

10.3. Про звільнення від відповідальності за несплату страхових внесків платників єдиного внеску, які перебувають на обліку в органах доходів і зборів, розташованих на території населених пунктів, де проводилась АТО

Факт перебування платників єдиного внеску на обліку в органах доходів і зборів, розташованих на території населених пунктів, де проводилась антитерористична

операція, є підставою для зупинення застосування до таких платників заходів впливу, стягнення і відповідальності за порушення Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» і Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 вересня 2022 року у справі № 200/1860/19-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106466773>.

10.4. Про відсутність підстав для відмови в розгляді справи про страхові виплати в разі ненадання з об'єктивних причин оригіналу акта про нещасний випадок

Ненадання з об'єктивних причин оригіналу акта про нещасний випадок за відсутності сумнівів щодо фактичного настання такого випадку не може бути підставою для відмови в розгляді справи про страхові виплати та створювати перешкоди в реалізації гарантованого законом права на соціальний захист.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 вересня 2022 року у справі № 335/4625/17 (2-а/335/205/2017) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106264317>.

10.5. Про підставу призначення та виплати члену сім'ї медичного працівника, смерть якого настала внаслідок його інфікування гострою респіраторною хворобою COVID-19, страхової виплати

Підставою для призначення та виплати члену сім'ї медичного працівника, смерть якого настала внаслідок його інфікування гострою респіраторною хворобою COVID-19, страхової виплати є результати розслідування випадків смерті медичних працівників державних і комунальних закладів охорони здоров'я, що надають первинну, екстрену, а також у стаціонарних умовах вторинну (спеціалізовану) і третинну (високоспеціалізовану) медичну допомогу пацієнтам з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, внаслідок інфікування коронавірусом SARS-CoV-2, яке здійснюється відповідно до пунктів 141-1–141-14 Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 року № 337.

Факт смерті медичного працівника з причин, пов'язаних з його інфікуванням COVID-19 під час виконання професійних обов'язків в умовах підвищеного ризику зараження, встановлюється комісією (спеціальною комісією) з розслідування (спеціального розслідування) та оформляється актом розслідування нещасного випадку за встановленою формою.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 3 жовтня 2022 року у справі № 520/12333/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106571164>.

10.6. Про право лікаря, що провадить господарську діяльність з медичної практики як фізична особа – підприємець, на видачу листка непрацездатності для призначення допомоги по тимчасовій непрацездатності

Листок непрацездатності є підставою для призначення допомоги по тимчасовій непрацездатності, якщо він виданий лікарем, який наділений правом видачі листків непрацездатності (а саме лікуючим лікарем закладу охорони здоров'я незалежно від форми власності або лікарем, що провадить господарську діяльність з медичної практики як фізична особа – підприємець); містить усі необхідні реквізити (прізвище лікаря, який видав листок непрацездатності, підпис та печатку лікаря, печатку закладу охорони здоров'я «Для листків непрацездатності» тощо).

Застрахований пацієнт має державні гарантії реалізації своїх прав, зокрема, на відповідне матеріальне забезпечення та страхові виплати й одночасно має право вибирати лікуючого лікаря, а тому позбавлення пацієнта – застрахованої особи права на таке матеріальне забезпечення чи страхові виплати без встановлення відсутності в цього пацієнта права на такі виплати є порушенням принципів соціального страхування, встановлених Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 5 грудня 2022 року у справі № 440/2621/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107706065>.

11. Справи щодо соціального захисту сімей із дітьми

11.1. Про обов'язкову умову для виникнення права на отримання матеріального забезпечення у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності (вагітність та пологи)

Право на отримання матеріального забезпечення у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності (вагітність та пологи) настає за умови, якщо особа є застрахованою особою у розумінні положень законів України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» та «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», з доходу якої сплачувався єдиний внесок.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 січня 2022 року у справі № 400/770/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103035059>.

11.2. Про визначення суб'єкта, до повноважень якого належить вирішення питання щодо ліквідації дитячого будинку сімейного типу

Положення про дитячий будинок сімейного типу, затверджене постановою Кабінету Міністрів від 26 квітня 2002 року № 564 ототожнює поняття «ліквідація» та «припинення функціонування» дитячого будинку сімейного типу (ДБСТ). У зв'язку з

викладеним питання ліквідації ДБСТ належить до повноважень органу, який його створив.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 5 травня 2022 року у справі № 320/6514/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104191364>.

12. Справи щодо праці та зайнятості населення

12.1. Про необхідність підтвердження доказами наявності фактичних обставин при розгляді заяви про забезпечення позову у справах про оскарження постанов органів Держпраці про накладення штрафу та їх оцінки судом

Підтвердження доказами наявності фактичних обставин є достатнім обґрунтуванням при розгляді судом заяви про забезпечення позову у справах про оскарження постанов органів Держпраці про накладення штрафу. Суд у кожному випадку, виходячи з конкретних доказів, має оцінювати всі обставини в сукупності та в ухвалі про забезпечення позову навести мотиви, з яких він дійшов висновку, що невжиття таких заходів може істотно ускладнити / унеможливити виконання рішення суду або ефективний захист чи поновлення порушених або оспорюваних прав / інтересів позивача, а також вказати, у чому будуть полягати дії, направлені на відновлення прав позивача, оцінити складність вчинення цих дій, установити, що витрати, пов'язані з відновленням прав, будуть значними.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду у складі судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав від 1 червня 2022 року у справі № 380/4273/21 можна ознайомитися за посиланням – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/104593158>.

12.2. Про оформлення вимоги щодо надання документів, необхідних для проведення інспекційного відвідування інспектором праці

Вимога про надання документів, необхідних для проведення інспекційного відвідування, має складатися інспектором праці у письмовому вигляді та за встановленою формою.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 січня 2022 року у справі № 420/4492/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103034013>.

12.3. Про особливості перевірки громадських організацій органами Держпраці

Приписи Конвенції Міжнародної організації праці 1947 року № 81 про інспекцію праці у промисловості й торгівлі, Конвенції Міжнародної організації праці 1969 року № 129 про інспекцію праці в сільському господарстві, Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», якими

керуються органи Держпраці при проведенні перевірки, не поширюються на громадські неприбуткові організації, оскільки вони не здійснюють господарської діяльності.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 квітня 2022 року у справі № 280/3866/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103946153>.

12.4. Про неправомірність проведення перевірки додержання законодавства про працю на підставі визнаного судом нечинним Порядку здійснення державного контролю за додержанням законодавства про працю

Постановою Шостого апеляційного адміністративного суду від 14 травня 2019 року у справі № 826/8917/17 визнано нечинною постанову Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2017 року № 295 «Деякі питання реалізації статті 259 Кодексу законів про працю України та статті 34 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», якою затверджено Порядок здійснення державного контролю за додержанням законодавства про працю, який визначає процедуру здійснення державного контролю за додержанням законодавства про працю юридичними особами (включаючи їх структурні та відокремлені підрозділи, які не є юридичними особами) та фізичними особами, які використовують найману працю. Отже, проведення інспекційного відвідування на підставі положень зазначеного Порядку є неправомірним.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 квітня 2022 року у справі № 620/244/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104026076>.

12.5. Про важливість належного заповнення таблиця обліку використання робочого часу

Оскільки заповнений належним чином таблиць обліку використання робочого часу є підставою для здійснення нарахування та виплати працівникові заробітної плати, то його достовірне і правильне оформлення відповідно до вимог законодавства – важлива передумова для дотримання трудових гарантій особи, зокрема щодо оплати праці в повному розмірі.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 травня 2022 року у справі № 819/939/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104361416>.

12.6. Про обов'язок роботодавця повідомляти працівника про зміну хоча б одного з параметрів праці, встановлених у графіках змінності (графіках роботи) підприємства

Режим роботи, який встановлюється колективним договором за домовленістю з працівником та з урахуванням вимог законодавства про працю, а також графіки змінності, графік роботи підприємства як складові елементи режиму його роботи – одні з істотних умов праці, які встановлюють час початку та закінчення роботи, тривалість перерв для відпочинку і харчування, тривалість і порядок чергування змін. Зміна хоча б одного із зазначених параметрів праці, встановлених у графіках

змінності (графіках роботи) підприємства в межах запровадженого у встановленому законом порядку облікового періоду, у тому числі щодо перенесення вихідних та робочих днів, зумовлює також зміну режиму роботи як однієї з істотних умов праці та, відповідно, в силу вимог ч. 3 ст. 32 Кодексу Законів про працю України потребує повідомлення працівника про такі зміни не пізніше ніж за два місяці до їх запровадження.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 липня 2022 року у справі № 240/11059/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105138921>.

12.7. Про обов'язок органів Держпраці проводити перевірку суб'єктів господарювання на виконання нормативу робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю

Саме на органи Держпраці законодавчо покладений обов'язок перевірки суб'єктів господарювання на виконання нормативу робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю. Підставою для призначення територіальним органом Держпраці позапланової перевірки є, зокрема, повідомлення відділення Фонду соціального захисту інвалідів про невиправлення помилки у звіті про зайнятість та працевлаштування осіб з інвалідністю у строк до п'яти робочих днів із дня отримання повідомлення Фонду щодо незарахування кількості робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю. За наслідками такої перевірки в разі підтвердження невиконання нормативу робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю в суб'єкта господарювання виникає обов'язок сплатити адміністративно-господарські санкції за невиконання нормативу робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 листопада 2022 року у справі № 400/3957/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107428764>.

13. Справи зі спорів щодо реалізації державної політики у сфері освіти, науки, культури та спорту

13.1. Про відсутність у законодавстві норм, які б визначали чіткий перелік осіб, віднесених до борців за незалежність України у ХХ столітті

Приписи Закону України «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті» не містять вичерпного переліку осіб, віднесених до борців за незалежність України у ХХ столітті, щодо яких застосовуються його положення в частині надання правового статусу та вшанування пам'яті. Цей Закон не передбачає встановлення порядку визнання належності конкретної особи до відповідної організації, перелік яких установлено у статті 1 вказаного Закону, а також надання статусу борця за незалежність України у ХХ столітті такій особі.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 червня 2022 року у справі № 640/5971/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104904083>.

13.2. Про право на зарахування особи до іншого навчального закладу на підставі академічної довідки

У разі відрахування особи з вищого навчального закладу у зв'язку з її переведенням такій особі видається академічна довідка, яка повинна містити інформацію про результати навчання за період навчання до відрахування. Така довідка є підставою для зарахування до іншого навчального закладу.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 жовтня 2022 року у справі № 640/4574/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106814787>.

РОЗДІЛ III. Справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян

1. Справи щодо статусу народного депутата України, депутата місцевої ради, організації діяльності представницьких органів влади

1.1. Про порядок проведення громадського обговорення згідно з вимогами Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»

Норми Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» не встановлюють умов щодо кількості членів територіальних громад, які залучаються до обов'язкового громадського обговорення, та обмежень на проведення громадських обговорень в робочі дні.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 5 травня 2022 року у справі № 815/2554/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104191514>.

2. Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав

2.1. Про підстави ухвалення рішення про заборону особі в'їзду в Україну у зв'язку з невиконанням такою особою рішень суду або органів державної влади саме під час попереднього перебування на території України

Необізнаність позивача з наявною стосовно нього низкою виконавчих проваджень щодо стягнення з нього на користь держави та фізичних осіб грошових коштів, а також відсутність саме на дату прийняття рішення щодо заборони в'їзду в Україну у позивача невиконаних майнових зобов'язань не може спростовувати самого факту існування таких, що не виконані позивачем, судових рішень, які набрали законної сили.

Положеннями статті 13 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» як однієї з підстав для прийняття рішення про заборону особі в'їзду в Україну визначено невиконання такою особою рішень суду або органів

державної влади саме під час попереднього перебування на території України, а не факт наявності відкритих виконавчих проваджень щодо цієї особи станом на день вирішення органом ДМС питання про заборону в'їзду в Україну.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 січня 2022 року у справі № 200/9761/20-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103034176>.

2.2. Про порядок реєстрації місця проживання

При здійсненні процедури реєстрації / зняття з реєстрації місця проживання особи застосування положень підзаконних нормативно-правових актів можливе лише в тому випадку, якщо такі нормативно-правові акти не суперечать положенням Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» та Правил реєстрації місця проживання, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 02 березня 2016 року № 207.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 січня 2022 року у справі № 420/1066/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103034189>.

2.3. Про відповідність вимогам законодавства підстав обмеження у в'їзді на тимчасово окуповану територію

Абзац третій підпункту 1 пункту 22 Порядку в'їзду осіб, переміщення товарів на тимчасово окуповані території у Донецькій та Луганській областях і виїзду осіб, переміщення товарів з таких територій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів на тимчасово окуповану територію є те, що в базах даних Держприкордонслужби наявна інформація про заборону особі виїзду з України, не містить додаткових обмежень порівняно зі статтею 20 Закону України «Про Державну прикордонну службу України».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 травня 2022 року у справі № 640/7698/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104548653>.

2.4. Про порядок обчислення десятирічного строку в частині першій статті 24 Закону України «Про політичні партії в Україні»

У ч. 1 ст. 24 Закону України «Про політичні партії в Україні» не міститься посилання на день реєстрації політичної партії чи на будь-який інший день початку цього строку. Буквальне значення цієї норми свідчить про те, що будь-які десять послідовних календарних років, протягом яких політична партія не висувала кандидатів на виборах, є підставою для застосування заходу анулювання реєстрації партії. Таке розуміння строку не пов'язане із днем реєстрації політичної партії.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 липня 2022 року у справі № 640/2973/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105359122>.

2.5. Про підсудність спорів щодо захисту порушених, невизнаних, оспорюваних прав релігійних організацій, що впливають зі статті 17 Закону України від 23 квітня 1991 року № 987-XII «Про свободу совісті та релігійні організації»

У ч. 10 ст. 17 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» від 23 квітня 1991 року № 987-XII визначено механізм захисту порушених, не визнаних, оспорюваних прав релігійних організацій, що впливають зі ст. 17 Закону № 987-XII: рішення державних органів із питань володіння і користування культовими будівлями та майном можуть бути оскаржені до суду в порядку, передбаченому Цивільним процесуальним кодексом України. Таким чином, законодавством чітко визначена юрисдикція спорів, пов'язаних із застосуванням ст. 17 Закону № 987-XII.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 липня 2022 року у справі № 826/12479/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105358974>.

2.6. Про підстави виключення відомостей про фізичну особу з Державного реєстру фізичних осіб – платників податків

Виключення відомостей про фізичну особу з Державного реєстру фізичних осіб – платників податків можливе за умови подання відповідною особою повідомлення форми № 1П. Таке повідомлення може бути заповнене за даними документа, на підставі якого оформлюється паспорт уперше, зокрема за даними свідоцтва про народження, оскільки таке свідоцтво є документом, що посвідчує особу до досягнення нею віку, з якого може бути виданий паспорт громадянина України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 4 серпня 2022 року у справі № 440/1066/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105577362>.

2.7. Про умови та порядок добровільного об'єднання громадян

Розділ II Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» визначає умови та порядок добровільного об'єднання громадян, а також чітку послідовність дій, які тісно взаємопов'язані. Так, кожен наступний етап добровільного об'єднання громадян може бути розпочато виключно після закінчення попереднього. Якщо порушуються права територіальних громад, то будь-хто із членів таких громад має право оскаржити відповідну дію чи рішення суб'єкта владних повноважень у суді, оскільки порушення прав місцевого самоврядування неминуче призводить до порушення прав кожного жителя відповідного муніципального утворення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 вересня 2022 року у справі № 140/15948/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106339452>.

2.8. Про порядок встановлення факту реєстрації політичної партії

Частиною тринадцятою статті 10 Закону України «Про політичні партії в Україні» визначено, що діяльність політичної партії може здійснюватися лише після її реєстрації. Не допускається діяльність незареєстрованих політичних партій. Партія, яка не зареєстрована, не має права здійснювати партійну діяльність. Водночас визначальним є юридичний факт реєстрації чи нереєстрації політичної партії, а не спосіб засвідчення цього факту.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 листопада 2022 року у справі № 640/2883/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107251388>.

2.9. Про підстави отримання компенсації за найм житла в порядку частини п'ятої статті 96 Закону України «Про Національну поліцію»

Виключно особа, яка потребує поліпшення житлових умов, має право претендувати на отримання житлового приміщення з державного житлового фонду, у тому числі на підставі статті 96 Закону України «Про Національну поліцію». Логічно із цього випливає, що поліцейський, який має право на отримання компенсації за найм житла в порядку частини п'ятої статті 96 вказаного Закону, має бути особою, яка в розумінні Житлового кодексу України потребує поліпшення житлових умов у зв'язку з відсутністю власного житла за місцем проходження служби до моменту отримання від держави відповідного житлового приміщення, згідно з приписами статті 96 цього Закону.

Застосування цієї норми не обумовлюється лише наявністю обставин переведення (відрядження) поліцейських для проходження служби в інший населений пункт, де вони не мають житла, а пов'язана з викладеними вище умовами житлового забезпечення поліцейських.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 грудня 2022 року у справі № 640/22585/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108188307>.

3. Справи, що виникають із відносин публічної служби, зокрема щодо звільнення з публічної служби

3.1. Про порядок визначення результатів службової діяльності державних службовців без проведення оціночної співбесіди

Абзац перший пункту 37 Типового порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2017 року № 640, визначає коло осіб, які мають бути залучені до проведення оціночної співбесіди для визначення результатів виконання завдань. Буквальне тлумачення цього пункту вказує на те, що за загальним

правилом до цих суб'єктів належить і сам державний службовець, діяльність якого є предметом оцінювання. Натомість в абзаці другому пункту 37 зазначеного Типового порядку йдеться про винятки з указанного правила. Так, визначення результатів виконання завдань проводиться без оціночної співбесіди в разі: 1) тимчасової відсутності державного службовця; 2) його повторної неявки для проходження співбесіди.

Наведена норма дозволяє суб'єкту владних повноважень обрати два варіанти поведінки: визначити результати виконання завдань без проведення оціночної співбесіди, тобто без участі державного службовця, або призначити повторну дату для її проведення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 червня 2022 року у справі № 420/361/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104904571>.

4. Справи, що виникають із відносин публічної служби, зокрема щодо проходження служби

4.1. Про порядок ухвалення рішення про зміну структури виконавчого апарату органу місцевого самоврядування і його штатної чисельності, а також витрат на утримання ради та її виконавчого комітету

Оскільки відповідно до пункту 3 частини першої ст. 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» рішення про затвердження за пропозицією голови ради структури виконавчого апарату ради, його чисельності, встановленої відповідно до типових штатів, затверджених Кабінетом Міністрів України, витрат на утримання ради та її виконавчого комітету приймається виключно відповідними радами на їх пленарних засіданнях, то питання про зміну структури виконавчого апарату ради та його штатної чисельності, а також витрат на утримання ради та її виконавчого комітету повинні вирішуватись у такому ж порядку, тобто відповідною радою на її пленарному засіданні за пропозицією голови ради.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 9 лютого 2022 року у справі № 500/2281/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103281802>.

4.2. Про порядок проведення індексації грошового забезпечення

Підставою для встановлення базового місяця індексації є підвищення посадових окладів особи. Тобто початком відліку для обчислення індексу споживчих цін є місяць підвищення посадового окладу. З цього місяця значення індексу споживчих цін приймають за 1 або 100 відсотків, а приріст індексу розраховується з наступного місяця. При цьому нарахування індексації проводиться в місяці, наступному за місяцем, у якому був офіційно опублікований індекс інфляції.

Місяць, у якому відбулося підвищення оплати праці (суми її постійних складових), є базовим при проведенні індексації.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 квітня 2022 року у справі № 420/3593/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104044795>.

4.3. Про рівнозначність понять «грошове забезпечення» і «заробітна плата», які використано в законодавстві, що регулює трудові правовідносини

Поняття «грошове забезпечення» і «заробітна плата», які використано в законодавстві, що регулює трудові правовідносини, є рівнозначними. Рівнозначність цих понять обумовлена наявністю у сторін прав і обов'язків щодо оплати праці, умов їх реалізації та наслідків, що мають настати в разі невиконання цих обов'язків, і врегульована спеціальним законодавством: Законом України «Про оплату праці», КЗпП України, а також іншими підзаконними нормативними актами.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 травня 2022 року у справі № 500/555/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104487749>.

4.4. Про відсутність правових підстав для притягнення судового експерта до дисциплінарної відповідальності на основі Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів № 301/5

Закону, який би передбачав відповідальність експерта за вчинення дисциплінарного правопорушення під час здійснення ним експертної діяльності, немає. Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів № 301/5 з огляду на вимоги Конституції України не може підміняти закон, який би визначав склад правопорушення як підставу притягнення особи до дисциплінарної відповідальності та заходи державно-примусового впливу на його вчинення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 30 серпня 2022 року у справі № 640/27721/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105973863>.

4.5. Про зарахування стажу служби в Державній кримінально-виконавчій службі України до стажу служби в поліції

Стаж служби в Державній кримінально-виконавчій службі України підлягає зарахуванню до стажу служби в поліції, що дає право на встановлення надбавки за вислугу років і надання додаткової оплачуваної відпустки.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 жовтня 2022 року у справі № 160/11127/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106868183>.

4.6. Про порядок застосування процедури припинення повноважень члена НКРЕКП внаслідок ротації

Положенням пункту 3 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 394-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення конституційних принципів у сферах енергетики та комунальних послуг» передбачено застосування процедури припинення повноважень члена НКРЕКП внаслідок ротації, яка є відмінною від звільнення внаслідок дострокового припинення повноважень, передбаченого статтею 8 Закону № 1540-VIII «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг».

Ротація з урахуванням принципу часткового оновлення складу органів влади є обмеженням строку повноважень, на який особу було призначено, та передбачає саме припинення повноважень члена НКРЕКП, однак жодним чином не змінює його функціональних обов'язків та повноважень. Передбачена законодавцем ротація є окремою самостійною процедурою, а не достроковим припиненням повноважень члена НКРЕКП, тому не потребує ухвалення відповідного рішення Кабінетом Міністрів України, як це передбачено при достроковому припиненні повноважень.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 листопада 2022 року у справі № 640/23826/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107571181>.

5. Справи щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів

5.1. Про відсутність обов'язку державного виконавця повідомляти боржника про опис майна

Як Законом України «Про виконавче провадження», так й Інструкцією з організації примусового виконання рішень, затвердженою наказом Міністерства юстиції України від 2 квітня 2012 року № 512/5, не передбачено обов'язок державного виконавця повідомляти боржника про опис майна.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 2 червня 2022 року у справі № 480/5060/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104593363>.

5.2. Про реалізацію повноважень органу опіки та піклування за статтею 177 Сімейного кодексу України

Для вирішення питання отримання відповідного дозволу органів опіки і піклування для передачі на реалізацію майна дитини в межах виконавчого провадження саме виконавець має звертатися до вказаного органу, який повинен визначати найкращий захист прав неповнолітніх дітей. При цьому стягувач задля захисту своїх прав у межах виконавчого провадження, при здійсненні якого є підстави для отримання дозволу згідно з вимогами статті 177 Сімейного кодексу України,

може оскаржити до суду певні дії виконавця щодо виконання останнім обов'язку стосовно отримання дозволу на реалізацію майна боржника.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 30 червня 2022 року у справі № 520/17354/2020 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105025357>.

5.3. Про правове регулювання процедури стягнення з боржників виконавчого збору й основної винагороди за виконання того самого виконавчого документа

Якщо державний виконавець повернув виконавчий лист за заявою стягувача й розпочав стягнення виконавчого збору, а після цього стягувач пред'явив цей лист до виконання приватному виконавцю, який у свою чергу відкрив виконавче провадження та ухвалив постанову про стягнення основної винагороди в розмірі 10 % від фактично стягнутих сум, то надалі виконавчий збір не стягується.

У разі стягнення частини виконавчого збору на момент відкриття приватним виконавцем провадження з виконання того самого виконавчого документа стягнута частина виконавчого збору не повертається.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 липня 2022 року у справі № 320/6215/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105359162>.

5.4. Про підставу для поновлення виконавчих дій у разі зупинення судом стягнення

Статтею 34 Закону України від 2 червня 2016 року № 1404-VIII «Про виконавче провадження» визначено обов'язок виконавця зупинити вчинення виконавчих дій у разі зупинення судом стягнення на підставі виконавчого документа. Статтею 35 Закону № 1404-VIII передбачено, що виконавець зупиняє здійснення виконавчих дій до розгляду питання по суті. Отже, законодавець установив чітку підставу для поновлення виконавчих дій у разі зупинення судом стягнення, а саме – розгляд справи по суті.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 липня 2022 року у справі № 160/9390/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105466041>.

5.5. Про процедуру визначення вартості майна державним виконавцем

Визначення вартості майна державним виконавцем – процесуальна дія суб'єкта владних повноважень, спрямована на виконання визначених законом повноважень у частині реалізації арештованого майна, яка відповідно до частини п'ятої статті 57 Закону України «Про виконавче провадження» безпосередньо створює відповідні наслідки для сторін виконавчого провадження та може бути оскаржена до суду. При проведенні в межах виконавчого провадження визначення вартості майна боржника Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» підлягає застосуванню в частині регулювання діяльності

залученого державним виконавцем суб'єкта оціночної діяльності та не стосується порядку призначення такого суб'єкта державним виконавцем.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 грудня 2022 року у справі № 360/694/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107760007>.

5.6. Про обов'язок державного виконавця відкрити виконавче провадження або повернути стягувачу виконавчий документ

Державний виконавець, отримавши виконавчий документ, зобов'язаний здійснити його перевірку та, керуючись приписами Закону України «Про виконавче провадження», вчинити відповідну дію: або відкрити виконавче провадження, або повернути стягувачу виконавчий документ.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 грудня 2022 року у справі № 160/14915/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107759906>.

6. Справи щодо забезпечення функціонування органів прокуратури, адвокатури, нотаріату та юстиції

6.1. Про порядок оскарження рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури України або до суду

Приписи частини восьмої статті 50 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» не надають право кожному оскаржити будь-яке рішення КДКА до ВКДКА або до суду, а визначають загальний порядок і строк оскарження рішень КДКА у випадках, прямо передбачених відповідними статтями цього Закону, що регулюють порядок вирішення питань, віднесених до повноважень КДКА.

Лише особа, якій відмовлено в допуску до складання кваліфікаційного іспиту або у видачі свідоцтва про складання кваліфікаційного іспиту, має право оскаржити відповідні рішення КДКА, що створюють для неї негативні наслідки. Натомість рішення КДКА про допуск до складання кваліфікаційного іспиту та про видачу свідоцтва про складання кваліфікаційного іспиту не порушують будь-чиїх прав або інтересів у сфері публічно-правових відносин, що виключає можливість їх оскарження і перегляду.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 29 листопада 2022 року у справі № 140/7518/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107599034>.

7. Справи щодо реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики, зокрема стосовно здійснення публічних закупівель

7.1. Про підстави для відміни торгів та визнання їх такими, що не відбулися

Частини перша та друга статті 31 Закону України «Про публічні закупівлі» розмежовують підстави для відміни торгів та визнання їх такими, що не відбулися. З моменту визначення переможця торгів та встановлення відповідності пропозиції

такої особи (переможця) вимогам тендерної документації та вимогам Закону України «Про публічні закупівлі» неможливо відмінити торги у порядку, передбаченому частиною 2 статті 31 вказаного Закону. Водночас, скорочення видатків на здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг, відповідно до абз. 3 частини 2 статті 31 вказаного Закону може бути підставою для визнання торгів такими, що не відбулися.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 3 лютого 2022 року у справі № 120/2191/19-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103036004>.

7.2. Про перелік кваліфікаційних критеріїв згідно із Законом України «Про публічні закупівлі»

Суб'єкт владних повноважень не може самостійно тлумачити та розширювати перелік кваліфікаційних критеріїв, які містяться у статті 16 Закону України «Про публічні закупівлі», оскільки перелік таких кваліфікаційних критеріїв є вичерпним.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 квітня 2022 року у справі № 160/16713/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104112735>.

7.3. Про вимоги до тендерної документації у випадках, коли предметом закупівлі є роботи, які потребують спеціального дозволу (ліцензії)

Якщо предметом закупівлі є роботи, які потребують спеціального дозволу (ліцензії), то учасник тендерної закупівлі повинен надавати замовникові всі дозвільні документи на виконання таких робіт або ж подавати тендерному комітетові інформацію про субпідрядника, якого він планує залучати до виконання таких робіт, надаючи засвідчені копії дозвільних документів на здійснення цих робіт, які повинен мати субпідрядник, незалежно від вартості договору про закупівлю.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 квітня 2022 року у справі № 640/20549/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104008975>.

7.4. Про відмінності в тексті договору від його проєкту, які не впливають на результат тендеру

Умови договору про закупівлю не повинні саме сутнісно, змістом виходити за межі тендерної пропозиції (за винятком тих випадків, які передбачає Закон України «Про публічні закупівлі»). Несуттєві відмінності умов договору про закупівлю від його проєкту, які за своїм наповненням не визначають нових договірних зобов'язань, не звужують чи, навпаки, не розширюють договірних зобов'язань сторін, які витікають із тендерних пропозицій і тендерної документації і не суперечать останнім, не можуть мати наслідком нікчемність договору про закупівлю.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 4 травня 2022 року у справі № 160/6513/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104191330>.

7.5. Про порядок встановлення вимог під час публічних закупівель до обґрунтування аномально низької ціни

Закон України «Про публічні закупівлі» не конкретизує, яке саме обґрунтування буде належним, тому замовник на власний розсуд оцінює належність / неналежність обґрунтування аномально низької ціни. Водночас, оскільки базовим документом для оцінки пропозицій учасників є тендерна документація, замовник має діяти виключно в межах Закону та вимагати від учасників подання лише тієї інформації та документів, які передбачені тендерною документацією. Таким чином, якщо замовник має окремі вимоги щодо обґрунтування аномально низької ціни, варто чітко їх прописати в тендерній документації.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 9 серпня 2022 року у справі № 640/30534/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105649898>.

7.6. Про правові наслідки невідповідності учасника торгів кваліфікаційним критеріям, установленим статтею 16 Закону України «Про публічні закупівлі»

Невідповідність учасника торгів кваліфікаційним критеріям (або одному з них), установленим статтею 16 Закону України «Про публічні закупівлі», має наслідком відхилення тендерної пропозиції такого учасника. Невиконання замовником таких дій є порушенням абзацу другого пункту 1 частини першої статті 31 Закону України «Про публічні закупівлі».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 серпня 2022 року у справі № 520/14902/2020 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105774644>.

7.7. Про порядок звернення учасника торгів до замовника з вимогою про надання інформації

Учасник, якого не визнано переможцем торгів, має право звернутися до замовника з вимогою про надання інформації, яка стосується пропозиції переможця торгів, у тому числі із зазначенням переваг порівняно з пропозицією відповідного учасника. Замовник зобов'язаний надати відповідь на звернення у п'ятиденний строк. Водночас у частині першій статті 32 Закону України «Про публічні закупівлі» законодавець використовує слова «вимога» та «звернення» як тотожні поняття.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 1 вересня 2022 року у справі № 640/12361/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106017518>.

7.8. Про розрахунок строку дії тендерних пропозицій, протягом якого тендерні пропозиції вважаються дійсними

Строк дії тендерних пропозицій, протягом якого тендерні пропозиції вважаються дійсними, розраховується саме від дати кінцевого строку їх подання та не повинен

бути меншим за 90 днів із цієї дати. Водночас Закон України «Про публічні закупівлі» не забороняє замовнику, за його бажанням, установлювати триваліший строк.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 5 жовтня 2022 року у справі № 120/14075/21-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106652769>.

7.9. Про обчислення строків та порядку оскарження процедур закупівлі

Системний аналіз приписів частин першої та другої статті 18 Закону України «Про публічні закупівлі», а також Порядку функціонування електронної системи закупівель та проведення авторизації електронних майданчиків, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року № 166, в частині обчислення строків і порядку оскарження процедур закупівлі свідчить про те, що останнім днем подання скарг, що стосуються ухвалених рішень, дій чи бездіяльності замовника, які відбулися після розгляду тендерних пропозицій на відповідність технічним вимогам, визначеним у тендерній документації, та визначення відповідності учасників кваліфікаційним критеріям, є день, наступний після вихідного / святкового дня. Таке розуміння вказаних приписів нормативного врегулювання обчислення строків узгоджується з правилами їх обчислення, встановленими Цивільним кодексом України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 6 жовтня 2022 року у справі № 640/549/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106653174>.

7.10. Про обов'язковість встановлення замовником кваліфікаційного критерію – документальне підтвердження наявності обладнання, матеріально-технічної бази та технологій

Закон України «Про публічні закупівлі» передбачає встановлення замовником для учасників процедури закупівлі такого кваліфікаційного критерію, як документальне підтвердження наявності обладнання, матеріально-технічної бази та технологій.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 листопада 2022 року у справі № 420/25720/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107354267>.

8. Справи щодо реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики, зокрема стосовно бюджетної системи й бюджетного процесу; державного боргу

8.1. Про визначення суб'єкта контролю за бюджетами районних та міських рад

Контроль за бюджетами районних та міських (міст обласного значення) рад і бюджетів об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом

та перспективним планом формування територій громад, належить до компетенції обласних державних адміністрацій.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 січня 2022 року у справі № 817/49/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103029640>.

9. Справи щодо реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики, зокрема стосовно процедур здійснення контролю Рахунковою палатою, Державною аудиторською службою України, державного фінансового контролю

9.1. Про значення довідки зустрічної звірки для підприємств, установ і організацій, на яких вона проводиться

Результати зустрічної звірки фіксуються у довідці, примірники якої долучаються до акта ревізії об'єкта контролю, на підставі якого орган державного фінансового контролю має право відповідно до статті 10 Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» пред'явити керівникам й іншим особам підприємств, установ та організацій, що контролюються, обов'язково виконання вимоги щодо усунення виявлених порушень законодавства. Водночас вимоги органу державного фінансового контролю можуть бути адресовані виключно підконтрольним установам і є обов'язковими до виконання лише в частині усунення допущених порушень законодавства.

Отже, сама по собі довідка зустрічної звірки та зафіксовані в ній дані не тягнуть будь-яких юридичних наслідків для підприємств, установ і організацій, на яких вона проводиться.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 червня 2022 року у справі № 160/7717/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104975534>.

10. Справи щодо реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики, зокрема щодо державного регулювання цін і тарифів

10.1. Про відсутність повноважень у НКРЕКП на визначення порядку розрахунків обсягів, небалансів електричної енергії гарантованого покупця поза правилами ринку та визначення обсягу частки відшкодування вартості врегулювання небалансу електричної енергії гарантованого покупця

Законодавством встановлено повноваження НКРЕКП визначати правила функціонування балансуючої групи гарантованого покупця в порядку купівлі гарантованим покупцем електричної енергії та умови відшкодування частки вартості врегулювання небалансу електричної енергії. Проте не передбачено повноважень НКРЕКП визначати порядок розрахунків обсягів, небалансів електричної енергії гарантованого покупця поза правилами ринку. Так само не передбачено

повноважень НКРЕКП визначати обсяг частки відшкодування вартості врегулювання небалансу електричної енергії гарантованого покупця.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 вересня 2022 року у справі № 640/4069/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106140918>.

10.2. Про застосування санкцій відповідальності та інших заходів впливу регулятора за Законом України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг»

Положеннями частини другої статті 22 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» від 22 вересня 2016 року № 1540-VIII визначено вичерпний перелік санкцій, які можуть бути застосовані цією Комісією до суб'єкта господарювання за порушення ним законодавства у сферах енергетики та комунальних послуг, зокрема у вигляді: 1) застереження та/або попередження про необхідність усунення порушень; 2) накладення штрафу; 3) зупинення дії ліцензії; 4) анулювання ліцензії. Верховний Суд указує, що інші заходи впливу регулятора, які випливають з мети та завдань його діяльності, не є санкціями відповідальності, а отже на них не поширюється встановлений законодавством п'ятиденний строк для їх застосування.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 вересня 2022 року у справі № 640/21365/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106492338>.

10.3. Про порядок фінансування інвестиційної складової частини, що входить до складу державних регульованих цін на товари за Законом України «Про ціни і ціноутворення»

У частині четвертій статті 12 Закону України «Про ціни і ціноутворення» зазначено, що Кабінет Міністрів України, органи виконавчої влади, державні колегіальні органи та органи місцевого самоврядування під час встановлення державних регульованих цін на товари до складу таких цін обов'язково включають розмір їхньої інвестиційної складової частини.

Порядок формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з постачання теплової енергії і постачання гарячої води визначає, що планування складової частини зазначеного прибутку, що передбачається для здійснення заходів інвестиційної програми, провадиться відповідно до інвестиційної програми ліцензіата, затвердженої згідно з його установчими документами й погодженої уповноваженими органами в установленому порядку.

Ліцензіати та уповноваженні органи у структурі тарифів зобов'язані відображати складові частини планованого прибутку. Тобто за рахунок планованого прибутку насамперед фінансується інвестиційна складова частина, обов'язковість якої передбачено Законом України «Про ціни і ціноутворення».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 жовтня 2022 року у справі № 420/2376/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106963300>.

10.4. Про економічну обґрунтованість встановлення єдиного тарифу на електроенергію для споживачів незалежно від типу кухонної плити, яку вони використовують (газова чи електрична плита)

Встановлення єдиного тарифу на електроенергію для споживачів незалежно від типу кухонної плити, яка ними використовується (газова чи електрична плита) не свідчить про економічну необґрунтованість тарифу. Сама по собі зміна ознак, за якими населення поділене на окремі категорії споживачів, ще не свідчить про встановлення тарифів, які не забезпечують рівних можливостей для доступу до послуг з постачання електричної енергії.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 3 листопада 2022 року у справі № 826/5126/15 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107105495>.

10.5. Про порядок встановлення і зміни «зеленого» тарифу на електричну енергію

Суб'єкт господарювання взаємопов'язаний з об'єктом енергетики та видом альтернативної енергії. Зміна хоча б одного із цих складників є підставою для встановлення / перегляду «зеленого» тарифу, оскільки за кожним суб'єктом господарювання закріплено вид альтернативної енергії і певний об'єкт електроенергетики. Водночас від того, коли об'єкт електроенергетики введений в експлуатацію, безпосередньо залежить розмір «зеленого» тарифу (коефіцієнт) на електричну енергію, яка вироблена конкретним суб'єктом господарювання на певному об'єкті електроенергетики, що розраховується за формулою та встановлюється НКРЕКП.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 грудня 2022 року у справі № 520/2905/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107904622>.

11. Справи щодо забезпечення громадського порядку й безпеки, національної безпеки та оборони України, зокрема щодо дорожнього руху, транспорту і перевезення пасажирів; охорони здоров'я

11.1. Про повноваження Держпраці щодо неналежного розслідування нещасних випадків

Держпраці та його територіальні органи, зважаючи на свій правовий статус і обсяг повноважень, повинні реагувати на випадки неналежного розслідування нещасних випадків і вимагати їх усунення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 січня 2022 року у справі № 380/5945/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103029620>.

11.2. Про порядок проведення опитування, заповнення форми оцінки ризиків вчинення домашнього насильства та постановлення термінового заборонного припису

У частині четвертій статті 25 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» не встановлено прямого зобов'язання стосовно проведення опитування, заповнення форми оцінки ризиків вчинення домашнього насильства та винесення термінового заборонного припису стосовно кривдника одним і тим же працівником уповноваженого органу.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 лютого 2022 року у справі № 380/952/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103402383>.

11.3. Про вимоги до рішення про тимчасове припинення обігу харчових продуктів

Рішення про тимчасове припинення обігу харчових продуктів ухвалюється в разі, якщо такий обіг становить загрозу для життя та/або здоров'я людини. Рішення про тимчасове припинення обігу харчових продуктів повинно обмежувати відповідну господарську діяльність лише в частині, що є необхідною та достатньою для усунення загрози для життя та/або здоров'я людини, і має визначати, який конкретний вид діяльності підлягає тимчасовому припиненню та з використанням якої потужності (її частини).

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 травня 2022 року у справі № 810/3710/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104487771>.

11.4. Про значення дотримання процедури відібрання зразків харчової продукції під час контрольного заходу для їх подальшого лабораторного дослідження

Дотримання суб'єктом владних повноважень процедури відбору зразків продукції разом із належним виконанням суб'єктом владних повноважень обов'язку зі створення умов для можливості майбутнього проведення арбітражного лабораторного дослідження (випробування) є безумовною гарантією права виробника на оспорування власних суджень органу публічної інформації під час контролю за обігом харчових продуктів.

Недотримання цих гарантій створює безумовний, нездоланний і непереборний дефект у реалізації власної функції контролю в частині повноти та достовірності висновків перевірки.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 1 червня 2022 року у справі № 520/7640/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104611589>.

11.5. Про перевищення вагових параметрів порівняно з параметрами, визначеними в п. 22.5 Правил дорожнього руху

Перевищення вагових параметрів на 2 % порівняно з параметрами, визначеними в п. 22.5 Правил дорожнього руху є саме понаднормативним перевищенням (а не допустимим відхиленням у перевищенні вагових параметрів), проте вказане перевищення не несе для перевізника таких наслідків, як обов'язок оформити відповідний дозвіл і внести плату за проїзд автомобільними дорогами загального користування.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 липня 2022 року у справі № 380/5173/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105465858>.

11.6. Про непідсудність адміністративним судам спорів щодо оскарження видачі повістки, складеної на виконання законодавства з питань військового обов'язку

Повістка – це лише засіб оповіщення військовозобов'язаної особи для її прибуття на вказану дату до територіального центру комплектування. Форма повістки визначена Порядком організації та ведення військового обліку призовників і військовозобов'язаних, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 7 грудня 2016 року № 921. Повістка не має обов'язкового наслідку укладення контракту для проходження військової служби. Водночас обов'язок військовозобов'язаної особи з'явитися за викликом до відповідного територіального центру комплектування встановлений не повісткою, а Законом України «Про військовий обов'язок і військову службу».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 вересня 2022 року у справі № 300/1263/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106141195>.

11.7. Про підстави та порядок застосування тимчасової заборони обігу лікарського засобу

Умови й підстави, коли посадові особи Держлікслужби мають право ухвалювати рішення про вилучення з обігу та заборону (зупинення) виробництва, реалізації та застосування лікарських засобів, приписами Закону України «Про лікарські засоби» № 123/96-ВР та Положенням про Державну службу України з лікарських засобів та контролю за наркотиками не визначено.

Згідно з Порядком встановлення заборони (тимчасової заборони) та поновлення обігу лікарських засобів на території України, затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 22 листопада 2011 року № 809, у разі наявності підстав для встановлення тимчасової заборони обігу лікарських засобів на території України Держлікслужба видає розпорядження про встановлення тимчасової заборони обігу серії або серій лікарського засобу.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 вересня 2022 року у справі № 0240/2736/18-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106264278>.

11.8. Про обов'язок Кабінету Міністрів України відповідно до вимог Закону України «Про транспорт» врегулювати відносини з відшкодування збитків від безплатних перевезень пільгових категорій громадян на підзаконному рівні шляхом ухвалення відповідного нормативного акта

Ні Закон України «Про автомобільний транспорт», ні Бюджетний кодекс України не встановили порядок відшкодування витрат на пільговий проїзд окремих категорій громадян автомобільним транспортом і не визначили інший орган державної влади чи місцевого самоврядування, який зобов'язаний врегулювати відшкодування збитків від безплатних перевезень пільгових категорій громадян. Водночас правове регулювання частини першої статті 31 Закону України «Про автомобільний транспорт» стосується відносин автомобільного перевізника, що здійснює перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування міських, приміських та міжміських, які не виходять за межі території області (внутрішньообласні маршрути), з органами виконавчої влади та місцевого самоврядування. Саме в частині першій цієї норми міститься положення, що, серед іншого, в договорі про організацію перевезень пасажирів на автобусному маршруті загального користування має бути передбачений розмір компенсації витрат автомобільного перевізника внаслідок перевезення пільгових пасажирів та регулювання тарифів, механізм їх виплати. Натомість частина друга зазначеної норми врегулює відносини автомобільного перевізника, що здійснює перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування приміських та міжміських, які виходять за межі території області (міжобласні маршрути), з органами виконавчої влади та місцевого самоврядування. При цьому вказана норма не визначає порядку компенсації витрат автомобільного перевізника внаслідок перевезення пільгових пасажирів.

Ураховуючи наведене, можна дійти висновку, що немає жодної колізії правового регулювання між Законом України «Про транспорт» № 232/94-ВР та Законом України «Про автомобільний транспорт» № 2344-III, оскільки останній не врегулює питання компенсації витрат автомобільного перевізника внаслідок перевезення пільгових пасажирів на міжобласних маршрутах. Тож ця обставина не позбавляє Кабінет Міністрів України відповідно до вимог Закону № 232/94-ВР обов'язку врегулювати ці відносини з відшкодування збитків від безплатних перевезень пільгових категорій громадян на підзаконному рівні шляхом ухвалення відповідного нормативного акта.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 грудня 2022 року у справі № 640/20392/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107759733>.

РОЗДІЛ IV. Процесуальні питання

1. Процесуальні строки

1.1. Про мету продовження процесуального строку, встановленого судом

Метою продовження процесуального строку, встановленого судом, є сприяння особі в реалізації процесуального права та/або виконанні процесуального обов'язку.

Доцільність продовження процесуального строку обумовлюється рівнем імовірності, наскільки таке продовження буде ефективним у контексті не тільки реалізації особою процесуального права та/або виконання процесуального обов'язку, а й правової визначеності учасників матеріально-правових відносин, спір між якими вирішується із застосуванням процесуальних засобів.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 лютого 2022 року у справі № 620/2968/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103402160>.

1.2. Про продовження процесуального строку в період дії воєнного стану

Факт запровадження воєнного стану не може бути підставою для безумовного продовження процесуального строку, відстрочення, розстрочення чи звільнення від сплати судового збору у всіх абсолютно випадках, зокрема, якщо подання касаційної скарги з невідповідністю її вимогам статті 330 Кодексу адміністративного судочинства України відбулося ще до запровадження воєнного стану.

Детальніше з текстом ухвали Верховного Суду від 12 травня 2022 року у справі № 640/7077/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104300425>.

1.3. Про поновлення процесуальних строків у період дії воєнного стану

Невиконання вимог процесуального закону щодо належного оформлення касаційної скарги, та як наслідок, повернення заявнику касаційної скарги належать до об'єктивних обставин особливого і непереборного характеру, які можуть зумовити перегляд остаточного й обов'язкового судового рішення закінчення строку його касаційного оскарження, а отже, не свідчить про наявність поважних підстав для поновлення цього строку.

Детальніше з текстом ухвали Верховного Суду від 18 травня 2022 року у справі № 802/592/17-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104361501>.

1.4. Про наслідки звернення до адміністративного суду з позовом після закінчення строків, установлених законом

Звернення до адміністративного суду з позовом після закінчення строків, установлених законом, не має безумовним наслідком повернення позовної заяви

або залишення позову без розгляду. Так, статтею 123 КАС України передбачено, що передумовою настання відповідних наслідків для позивача є надання можливості останньому скористатися змогою подати заяву про поновлення пропущеного строку в разі її неподання або ж вказати інші причини поважності пропущеного строку, ніж ті, які були зазначені в первинній заяві про поновлення строку та визнані судом неповажними.

Крім того, аналогічні правила встановлено КАС України і при вирішенні питання щодо прийнятності апеляційних та касаційних скарг.

Верховний Суд дійшов висновку, що вказані правила процесуального закону щодо надання можливості позивачу подати заяву про поновлення пропущеного строку або вказати інші причини поважності пропущеного строку слід застосовувати як на стадії відкриття провадження у справі, так і на стадії розгляду справи після відкриття провадження у справі (частини 3,4 статті 123 КАС України).

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 серпня 2022 року у справі № 826/2098/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105871403>.

2. Судові виклики та повідомлення

2.1. Про забезпечення справедливого судового розгляду справ у період дії воєнного стану

Суд апеляційної інстанції, ухвалюючи постанову без участі сторін, які виявили бажання бути присутніми в судовому засіданні, у період дії правового режиму воєнного стану, розуміючи об'єктивні ускладнені обставини щодо можливості сторін прибути до суду (наприклад, призов на військову службу, переїзд до іншого міста, затори тощо), з метою забезпечення права учасників справи брати участь у судовому процесі, має здійснити дії для забезпечення справедливого судового розгляду.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 травня 2022 року у справі № 140/8301/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104548549>.

2.2. Про надсилання судом процесуальних документів до Електронного кабінету користувача

Функціонування Електронного кабінету й надсилання до нього документів в електронній формі у справах, у яких особи, що беруть у них участь, пройшли процедуру реєстрації в ЄСІТС, пов'язується саме з проходженням такими особами процедури реєстрації Електронного кабінету з використанням кваліфікованого електронного підпису та внесенням контактних даних особи, зокрема адреси електронної пошти, номера телефону (в тому числі мобільного), зазначенням інших засобів зв'язку, які забезпечують фіксацію повідомлення або виклику. Водночас Положення про ЄСІТС передбачає надсилання відповідних документів саме

до Електронного кабінету незалежно від прив'язки до електронної адреси користувача такого кабінету, визначеної ним своїм внутрішнім документом офіційною, оскільки для функціонування ЄСІТС офіційною електронною адресою в розумінні Положення визначається адреса електронної пошти, вказана користувачем в Електронному кабінеті.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 30 серпня 2022 року у справі № 459/3660/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105973568>.

3. Представники

3.1. Про можливість подання представником довіреності в електронній формі без нотаріального посвідчення

Довіреність, видана із дотриманням правил, не вимагає будь-якого засвідчення і є належним документом, що підтверджує повноваження представника в суді. Правила засвідчення копій довіреностей, виданих у паперовій формі, неможливо застосувати до електронних довіреностей, сформованих учасником справи в підсистемі «Електронний суд».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 лютого 2022 року у справі № 560/11791/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103129035>.

4. Судове рішення

4.1. Про підстави роз'яснення судового рішення

Рішення суду може бути роз'яснено у разі, якщо без такого роз'яснення його важко виконати, оскільки існує значна ймовірність неправильного його виконання внаслідок неясності резолютивної частини рішення. Тобто роз'яснення рішення суду – це засіб виправлення недоліків судового акта, який полягає в усуненні неясності судового акта і викладенні рішення суду у більш ясній і зрозумілій формі.

Отже, в ухвалі про роз'яснення судового рішення суд викладає більш повно та зрозуміло ті частини рішення, розуміння яких викликає труднощі, не змінюючи при цьому суть рішення і не торкаючись питань, які не були предметом судового розгляду. При цьому роз'ясненню підлягає рішення, яким справу вирішено по суті.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 лютого 2022 року у справі № 160/3964/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103539468>.

5. Додаткове судове рішення

5.1. Про додаткове судове рішення

Додатковими судовими рішеннями є додаткова постанова чи додаткова ухвала, якими вирішуються окремі правові вимоги, що не вирішені основним рішенням, та за умови, якщо з приводу позовних вимог досліджувались докази (для постанов) або вирішені не всі клопотання (для ухвал). Крім того, додаткові постанови (ухвали) можуть прийматися (постановлятися) у випадку, зокрема, якщо судом при ухваленні основного судового рішення не визначено способу його виконання. Отже, додаткове судове рішення є засобом усунення неповноти судового рішення (постанови чи ухвали), внаслідок якої залишилися невирішеними певні вимоги особи, яка бере участь у справі.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 лютого 2022 року у справі № 160/3964/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103539464>.

6. Судові витрати

6.1. Про розподіл судових витрат і відшкодування судового збору для суб'єктів владних повноважень

Закріплене статтею 140 Кодексу адміністративного судочинства України правило щодо присудження витрат спрацьовує, якщо позивачем є фізична особа або юридична особа, яка не є суб'єктом владних повноважень. Якщо позивачем виступає суб'єкт владних повноважень, незалежно від результату розгляду справи не підлягають відшкодуванню понесені судові витрати, окрім судових витрат суб'єкта владних повноважень, пов'язаних із залученням свідків та проведенням експертиз.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду у складі суддів об'єднаної палати Касаційного адміністративного суду від 29 серпня 2022 року у справі № 826/16473/15 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105973567>.

7. Апеляційне оскарження судових рішень

7.1. Про дотримання строку подання апеляційної скарги на рішення суду першої інстанції, ухваленого за правилами статті 287 Кодексу адміністративного судочинства України

Спеціальний (десятиденний) строк на апеляційне оскарження рішення суду першої інстанції у справах щодо рішень, дій або бездіяльності органу державної виконавчої служби, приватного виконавця, встановлений статтею 287 КАС України, є імперативним та обов'язковим для його застосування в цій категорії справ незалежно від суб'єктного складу сторін в адміністративному процесі. У разі

пропуску такого строку може порушуватися питання про його поновлення відповідно до частини третьої статті 295 КАС України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду у складі судової палати з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян від 9 червня 2022 року у справі № 300/1617/20 можна ознайомитися за посиланням – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/104694594>.

7.2. Про преклюзію повторного позову

Одним із процесуальних правових засобів є преклюзія повторного позову (claim preclusion), яка унеможливорює новий розгляд (перегляд) вимог, справи за якими вже розглянуті й остаточно вирішені, в частині поширення дії преклюзивної заборони на осіб, які не були безпосередніми учасниками справи, що завершилась ухваленням остаточного судового рішення, але вважаються такими, інтереси яких були належним чином представлені стороною цієї справи.

Однією з передумов такого преклюзивного ефекту, який закріплює за наслідками правових явищ невідворотний характер, є, серед іншого, встановлення тісного правового зв'язку між особою, яка не брала участі в першій справі, і безпосередньою стороною справи, який був до прийняття першої справи до розгляду. За умови встановлення судом такого зв'язку ці особи вважаються належно представленими та зв'язаними висновками судового рішення, незважаючи на те, що вони не є названими у справі сторонами.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 9 серпня 2022 року у справі № 640/8411/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105649889>.

8. Визначення юрисдикції спорів

8.1. Про перелік випадків, у яких апеляційний адміністративний суд розглядає справи як суд першої інстанції

Вичерпний перелік випадків, у яких апеляційний адміністративний суд розглядає справи як суд першої інстанції, містить лише стаття 22 КАС України, і до цього переліку оскарження дій або бездіяльності державного виконавця не включено.

Це єдина правова норма, яка регулює підсудність справ апеляційним адміністративним судам як судам першої інстанції, будь-яка інша правова норма не може розширювати цей перелік.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 лютого 2022 року у справі № 855/41/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103128669>.

Огляд судової практики Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду за 2022 рік / Упоряд.: управління забезпечення роботи судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів секретаріату Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду; правове управління (І) департаменту аналітичної та правової роботи апарату Верховного Суду. Київ, 2023. – 90 с.

Застереження: видання містить короткий огляд деяких судових рішень. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн:

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 [@supremecourt_ua](https://instagram.com/supremecourt_ua)